

DOKUMENTUMOK

MOLNÁR PÁL

RÉSZLETEK A 11/I. HONVÉD TÁBORI TÜZÉROSZTÁLY NAPLÓJÁBÓL*

A címben szereplő alegység az 1945. március 4-én Debrecenben felállított 6. honvéd gyaloghadosztály hadrendjében szervezett 11. honvéd tüzérezred** egyik alakulata volt. Az egységhez tartozott még a 11/II. könnyű tüzérosztály — az I-höz hasonlóan két tarackos üteggel — és a 6. légvédelmi ágyús üteg. A véglegesített hadi állománytáblában a tüzérezred összlétszámát 1059 főben állapították meg.

Az új, demokratikus magyar hadsereg elsőként létrehozott magasabbegységének szervező munkája szerfölött nehéz gazdasági és rendkívül bonyolult társadalmi-politikai viszonyok közepette kezdődött: a fegyverszüneti egyezmény 1945. január 20-án történő aláírásának időszakában ugyanis az ország nyugati felében még folytak a hadműveletek. Ily módon a hadseregszervezők a 6. hadosztály anyagi-személyi szükségleteit illetően is csak a szovjet hadseregére és a felszabadított országrészt szinte teljesen szétrombolt és kifosztott gazdasági bázisaira és a hosszú háború során elszegényedett népére támaszkodhattak. Ám az a hír, hogy a szövetséges hatalmak és Magyarország Ideiglenes Nemzeti Kormányának képviselői által aláírt fegyverszüneti egyezmény lehetőséget nyújt rá, hogy a magyar nép fegyveres erővel vegyen részt hazája felszabadításában és a hitleri fasizmus végleges megsemmisítésében, mozgásba hozta a felszabadított országrészt lakosságát.

A megye városaiból és falvaiból nemcsak önkéntesek indultak Debrecenbe, hogy az ott szerveződő hadosztály katonájaként a volt magyar hadifoglyokkal együtt harcoljanak majdan hazájuk becsületének visszaszerzéséért, hanem éllelmiszerral és a menekülő horthysta hadsereg által visszahagyott és a HM felhívására összegyűjtött katonai felszerelésekkel megrakott szekérkaravánok is. Nemegy Debrecen környéki község lakossága még pénzzel is megtoldotta a Pavillon-laktanyában katonáskodó „fiainak”

* A naplót a tüzérosztály volt parancsnoka, Hetey Sándor őrizte meg és adta át a Hadtörténelmi Levéltárnak. E nemes cselekedetét megköszönve reméljük, hogy példáját követik mások is: azok a volt 6. hadosztálybeli parancsnokok, nevelőtisztek és nevelők, akik eddig még nem küldték el a 6. hadosztály és alárendelt alakulatai életével és tevékenységével kapcsolatos visszaemlékezésüket, az emlékként őrzött iratokat, naplókat, csapatújságokat (Gyorsposta, Honvéd Híradó, Néphadsereg, Úttörő) és a „házilag” sokszorosított, kézírással másolt helyi újságokat (például Táncsics), valamint a különböző rendezvényeket, eseményeket megörökítő fényképeket.

** *Mucs—Gellért—Molnár*: Elődök nyomában. Budapest, 1965. 69—95. c. — Rövid összefoglaló a 11. tábori tüzérezred életéről.

A HM debreceni székháza — 1945

küldött adományát. Olykor levelet is mellékeltek hozzá: „...szükében vagyunk mi is az eleségnek..., de a kevésből is adunk, mert tudjuk, hogy jó ügyet szolgáltok.” Ezek a megnyilvánulások azt bizonyítják, hogy a magyar nép kezdetől fogva sajátjának tekintette az új hadsereget és erejéhez mérten támogatta is azt.

1945. április 16-án elérkezett a várva várt pillanat: a 10 479 főt számláló 6. gyaloghadosztály parancsot kapott a hadművelleti területre való elvonulásra. A 11. tüzérezred az első szerelvénnel hagyta el Debrecen vasútállomását, ahová a város lakossága is kikísérte.

A tüzérek szerelvénye április 23-án 23.30-kor gördült be Körmend vasútállomására, ahol nyomban kirakodtak és elindultak a szálláscsinálók által már előkészített elhelyezési körletükbe. A 11. tüzérezred Szent Katalin Harmisch körzetében települt. A 11/I. tábori tüzérosztály Szentkatalinban rendezkedett be. Itt készült a várható bevetésre, amelyre azonban már nem került sor: a szovjet hadsereg csapásainak súlya alatt összeomlott a hitlerista hadsereg. Ezt követően a tüzérek is az erdőkke bújkáló fasiszta katonákat és a szétszórtan visszahagyott katonai felszereléseket szedték össze.

1945. május 13-án a 3. Ukrán Front parancsnokától, Tolbuhin marsalltól a 6. hadosztály parancsnoka is megkapta a visszatérésre vonatkozó intézkedéseket.

A magasabbegység 1945. május 20-án — a 11. tüzérezred már 18-án — rendben beérkezett új elhelyezési körzetébe, ahol az 1. Ukrán Front alárendeltségébe kerülve a 9. gárdahadseregtől azt a parancsot kapta, hogy Székesfehérvár—Veszprém—Balatonalmádi—Városlőd—Pápa—Kisbér körzetében biztosítsa a vasúti közlekedést, valamint a MÁV egyes objektumait, emellett járőrözéssel védelmezze a Balatonboglár—Mezőszentgyörgy—Pét—Kápolnásnyék között húzódó olajvezetékét is.

A 11. tüzérezred alegységei Bakonybánk—Bakonyszombathely—Kisbér—Bakonysárkány közlekedésének őrzését kapták.

A 6. hadosztály alakulatainak személyi állománya, közöttük a tüzérek is, 1945. nyarától — a vasútbiztosítást és az őrszolgálatot ellátva — tevékenyen bekapcsolódott az ország újjáépítésébe. A tüzérosztályok például nemcsak fogatokkal és lovak kiadásával segítették a falvak lakosságát, de részt vettek a földeken visszamaradt aknák, tüzérségi lövedékek és gyalogsági löszerek összegyűjtésében is. Emellett újjáépítő munkát is végeztek. Annak ellenére, hogy a katonák ruházata és ellátása egyaránt gyenge volt, kötelességük teljesítését soha nem mulasztották el. Nem zúgolódtak akkor sem, ha heteket késett a fizetésük, illetve a szoldjuk. Megértették, hogy ez az ország nehéz gazdasági helyzetéből fakadt.

Az említett gazdasági nehézségekből eredően a kormány 1946 januárjában a hadsereg létszámát is 20 000 főre csökkentette le. A 6. hadosztály tüzérezredéből, amely 1945. szeptember 29-től már Ászáron és környékén települt, csak egy önálló tüzérüteg lett. Ezen az 1947—1948. évi szervezési rendeletek is csak annyit változtattak, hogy a 6. hadosztály hadrendjében a tüzérség 6. önálló gépvontatású ütegeként tevékenykedett (4 löveggel), immár Pécssett a Sziget utcai laktanyában, s ápolta tüzér elődeinek hagyományait.

E hagyomány megőrzése érdekében kapott helyet a lapban a 11/I. tábori tüzérosztály naplója, amely nemcsak egy tüzéralegység életútját örökíti meg, de tükrözi a szóban forgó időszakban szinte az egész magyar hadsereg

EBBEN A TAKONYVÁBAN ALAKULT MEG 1945. MÁJUS 13-ÁN
A DEMOKRATIKUS HADSEREG 5. HADOSZTÁLYA

ELHELYEZTEK A HADOSZTÁLY VÖLÉ KATONÁI
A 30. ÉVFORDULÓ ALKALMÁNÁL

életét is. Emellett a gondok sokaságával küzdő, de pártunk programjában kitűzött úton előre haladó országunk életéből is emlékezetes képeket villant fel.

A naplót az osztálytörzs gyakran változó és eltérő íráskészségű segéd-tisztjei vezették. A helyenkénti lazább mondatfűzés és a váltakozó stílus azonban nem csökkenti a napló történelmi értékét: a segédtisztiek ugyanis becsületesen és valóságúően jegyezték fel az alegységük életével és tevékenységével kapcsolatos eseményeket.

A fentieket figyelembe véve a tüzérosztály naplóját bizonyos szórendi változtatásokkal, pontozással jelölt, rövidített formában közlöm. A húzott részek kimondottan az alegység belső életére vonatkoznak, ily módon közérdeklődésre nem tarthatnak számot. A napló egyes megállapításait — a jobb megértés érdekében — a jegyzetapparátusban kiegészítettem, megadva a forrás helyét. Az egyes mondatokba beillesztett szavakat és szóösszetételeket zárójelbe tettem.

Ezek előrebocsátása után átadom a szót a napló krónikásainak.

OSZTÁLYNAPLÓ

1945. március 4. (Debrecen)

Székely László vezérkari ezredes, hadosztályparancsnok, a laktanya¹ udvarán (felsorakozott hadifoglyok)² előtt bejelentette a tábor megszűnését és, hogy a mai nappal megalakult a 6. honvéd gyaloghadosztály. A 11/I. tábori tüzérosztály kerete ekkor már megvolt. Az ezred — egyben a hadosztály tüzérparancsnoka: Kaffka Zoltán ezredes.

Az I. osztály tisztikara... (a fogolytábor megszűnésekor): Osztályparancsnok: Hetey Sándor ht. százados. Segédtszt: Szabados András zászlós.³

1945. március 8.

Lassanként megindult a kiképzés. A fogolytáborból is lassan laktanya lesz. Az áthelyezések folytán kaptunk legénységet is a hiányok pótlására, igaz, hogy egyelőre huszár és gyalogos kiképzésűeket.

1945. március 14.

...parancsnokunkat, Kaffka Zoltán ezredes urat⁴ áthelyezték a miskolci hadosztály parancsnokának.⁵ A hadosztálytól kapott parancs szerint az ezredet nem-

1 Pavillon-laktanya, 1945. július 7-től Bocskai István laktanya. L.: Honvédségi Közlöny (a továbbiakban — Honv. Közl.), 1945. 12. sz. 95. o.

2 Szovjetunió és Magyarország területén működő hadifogolytáborokból azokat a katonákat, akik önként jelentkeztek a fasizmus elleni harcra, a korábban teljesen üres debreceni Pavillon-laktányába vonták össze. Ide érkeztek azok az antifasiszta iskolát végzett, vagy végző volt hadifoglyok is, akik még a Szovjetunió területén folyó harc időszakában álltak át a Vörös Hadsereg oldalára. Március 4-én közel 10 000 fő fogadta örömmel a 6. hadosztály megalakulásáról szóló közlést. L.: Új ország, új hadsereg. Budapest, 1970. 13. o.; Honvédelem, 1970. 4. sz., 69. o.; Magyarország felszabadítása. Budapest, 1975. 369—389. o.

3 A 22 993/Eln. II.—1945. sz. körendelet eltörölte — április 22-i hatállyal — és az alhadnagyi rendfokozatot rendszeresítette. A Honvédségi Közlönyben azonban csak május 1-en jelent meg. Honv. Közl. 1945. 5. sz., 41—42. o.; 10. sz. 80. o.

4 A Szolgálati Szabályzat I. részének ideiglenes módosításával kapcsolatban megjelent 20 159/Eln. I.—1945. számú körendelet 11. pontja írja elő: „Az előljárót (feljebbvalót), illetve magasabb rangosztályban álló egyént rendfokozatának és nemének megfelelő (-úr-, vagy »nő-) megjelöléssel kell szólítani. (Pl. Ezredes úr, Főhadnagy nő).

Az előljáró (feljebbvaló) alárendeltjét (alantósát) rendfokozatával és a »bajtárs« szó hozzáfűzésével szólítja meg. A rendfokozat nélküli honvéd megszólítása: »Bajtárs«. L.: Honv. Közl. 1945. 2. sz. 13—14. o.

5 A 6. hadosztály szervezését folytatva második lépcsőben megkezdték Miskolcon a 7. honvéd gyalogshadosztály felállítását is. Hadtörténelmi Levéltár (a továbbiakban — HL) HM 1945. Eln. 20 112.

sokára Hajdúböszörménybe helyezik át. Héthy István hadnagy parancsnoksága alatt elindultak a szálláscsinálók.

1945. március 15.

A szabadság(-harc évfordulójának napja) új örömeket hozott: felemelték a leányosság zsoldját és dohányadag-váltóságát,⁶ megkezdődtek a várva várt szabadságok.⁷ Az osztály $\frac{1}{3}$ -a ment el 7 napi szabadságra.

1945. március 18.

Megérkezett új parancsnokunk: Encsy István ezredes. Azonnal tisztí gyűlést tartott és azon ismertette... hadosztályunk igen fontos szerepét ebben a háborúban.

1945. március 19.

A szomorú emlékezetű évfordulón⁸ megkaptuk az első fegyvereket: puskákat és — egyelőre — páncéltörő ágyúkat.

1945. március 24.

Megérkeztek osztályunkhoz az első tisztek és honvédek, akik Ukrajnában voltak fogságban s most hazaengedték őket hogy részt vehessenek az új honvédség harcában.⁹

Visszaérkezett az első szabadságos csoport, s újabb csoport indult el.

... Megkezdődött a Hajdúböszörménybe való kihelyezés. A laktanyában csak a műszerek, s rajtuk kívül 10—15 fő maradt alosztályonként.

Bevonultak az önként jelentkezettek is,¹⁰ csaknem mind 18—20 évesek, (kiképzésüket) az ezrednél Forster hadnagy vezeti.

1945. március 27.

Jelentős esemény, hogy megtörtént az első lépés a ruhafelszerelésre:¹¹ inget és alsónadrágot kap — egyelőre — a tisztí és tiszthelyettesi kar, valamint a leányosság 15 $\frac{0}{10}$ -a.

1945. március 31.

Ma jött ki az előléptetés: az osztálytól 14 tizedest szakaszvezetővé, 10 őrzetőt tizedessé, 10 honvédet pedig őrzetővé léptettek elő...

Az osztály először kapott szappant,¹² mindenki 1 darabot. Az újonnan érkezett lovakkal együtt a jelenlegi lóállomány: 100 db.

1945. április 1.

... a hadosztályparancsnok úr jelenlétében ma reggel letettük az esküt.¹³

⁶ Összegére vonatkozóan l.: 2504/III—1945. sz. körrendelet, Honv. Közl. 1945. 2. sz. 16. o.

⁷ A SZEB engedélyezte, hogy a záróvonalról keletre eső területre az alakulat parancsnokai szabadságot engedélyezzenek családjukat, hozzátartozóikat rég nem látott katonáknak. Az engedélyezhető szabadság az utazással együtt 7 nap.

⁸ 1944. március 19-én szállták meg a hitleristák Magyarországot.

⁹ Honvédelem, 1970. 4. sz. 89. o.; Honvéd Híradó, 1946. 4. sz. 3—9. o., Új ország, új hadsereg...

¹⁰ Kimutatás az önként jelentkező összes toborzottokról. HL. HM 1945. Eln. 25 285.

¹¹ HL 6. ho. csapatanyag. Parancsok és jelentések 1945—46. 129. doboz, 182. fol.

¹² Uo. 171. és 188. fol.

¹³ Szövegét l.: Honv. Közl. 1945. 2. sz. 13. o.

1945. április 4.

Az ország teljes felszabadulásának ünnepe. Sajnos, mi még nem vehettünk részt országunk nyugati részének felszabadításában, de legalább nem kellett a német megszállás alatt tartott saját véreink ellen saját hazánkban harcolnunk. ... Megint kaptunk lovakat, országos járműveket¹⁴ és (ló)szerszámokat, lassan bár, de kiegészítődik felszerelésünk.

1945. április 10.

Befejeződött az önként jelentkezett újoncok kiképzése. Forster hadnagy úr jó munkát végzett: a rövid kiképzési időhöz viszonyítva, elég jó katonák váltak belőlük. Majd az öregekkel¹⁵ keveredve megmutathatják, hogy az önként jelentkezés nemcsak hirtelen fellángolás.

... Nagyban folyik a legénység fiatalítása: az időseket, Ks.¹⁶ osztályzásúakat leadjuk a pótkeretnek,¹⁷ helyettük a sorozott,¹⁸ önként jelentkezett fiatalokból, illetve a gyalogságtól kapott (katonákkal) töltjük fel a hiányokat.

Ismét kaptunk 16 országos járművet és 16 pár (ló)szerszámot.

1945. április 11.

A hadosztály megkapta az elvonulási parancsot.¹⁹ Lázás mozgolódás, készülődés folyik a laktanyában, búcsúzkodás a városban. A mi osztályunk a 3. lépcsővel²⁰ fog útnak indulni. Szálláscsinálóink az első szerelvénnyel mennek. A hadosztály-intézkedés sok munkát ad, gyors ütemben folyik a felvételezés: üstöket, mozgókonyhát, (élelmet és lótápot) vételeznek.

Tovább folyik a csereberélés a gyalogsággal, sok jó tűzért kapunk, köztük tisztet és tiszthelyetteseket is.

1945. április 12.

(Az osztályparancsnok) kiment Hajdúböszörménybe, hogy a beszállításhoz előkészítse az osztályt. Ma kellett volna elindulniuk a szálláscsinálóknak Kosztolányi Ervin zászlós vezetésével, de csak holnap mennek, mert vasúti kocsikat nehezen kapnak. Eredetileg az osztálynak holnap kellett volna indulnia, de (erre) még nincs kilátása... Egész nap telefon-összeköttetésben álltunk a böszörményiekkel, de egyelőre nem jönnek be.

1945. április 13.

Ma mentek el a szálláscsinálók az első szerelvénnyel. A kijelölt rakodó tiszt — Krenner Zoltán főhadnagy és Szuhay Dániel őrmester — tartják az összeköttetést az állomással, de még kb. 2 napig nem kapunk szerelvényt.

1945. április 14.

Talán holnap sor kerül az indulásra. A böszörményi különítményt is berendeltük reggelre...

14 HL 6. ho. csapatanyag ... 129. doboz., 167., 189., 191., 195., 204. és 213. fol.

15 Az alakulatnál magas korú, többgyermekes családapák is teljesítettek szolgálatot. Ők is önként jelentkeztek a fasizmus elleni harcra.

16 Kiegészítő szolgálatra alkalmas honvédszemélyek.

17 A pótkeretekkel kapcsolatban l.: HL HM. 1945. Eln. 20 139. és 20 112. sz. iratokat.

18 *Mucs Sándor*: A Magyar Néphadsereg megszervezése és fejlődése 1945—1948. Budapest, 1963. 15. és 59. o.

19 HL HM 1945. Eln. 22 942.

20 A SZEB képviselője, Buljigin őrnagy, 1945. április 11-én tájékoztatta a 6. hadosztály parancsnokát, hogy magasabbegységét előreláthatóan április 12-től, 6 lépcsőben tervezik elszállítani: naponta 2—2 lépcső rakódik be Debrecen vasútállomásán.

1945. április 15

Ma reggel befutott a böszörményi különítmény. Az emberek láthatóan jó egészségnak örvendenek, a lovaink kevésbé. Viszont jól felszerelték magukat élelemmel és ló táppal. Minthogy ma sem indulunk, az alosztályok egyelőre a laktanyában — a 2. üteg a városban — helyezkednek el... A pótkerettel állandóan létszámot egyeztetünk, hogy az utolsó pillanatban szerzett tüzerekkel kiegészíthessük az alosztályokat.

1945. április 16.

Ma reggel 8.30-kor kapuk a hírt: szerelvénnyünkhez megfelelő számú kocsit az állomáson van, sürgősen rakodni és indulunk. Az osztály gyors ütemben összeállt, s 10 órakor már indult is az ezredtörzs, utána a többi alosztályok, hogy megkezdjék a berakodást. Rendben is ment minden, befutott a Hajdúböszörményben megrakott 7 kocsit is. A mai osztályparancsot már a vasúti kocsiban írtuk. Az orosz (állomás)parancsnokság előzékenysége folytán még egy AB²¹ kocsit is kaptunk, s általában mindenkinek megfelelő férőhelye van. Most már biztosan tudjuk, hogy Pest felé megyünk.

Az (ezredparancsnok) intézkedésére a honvédszenekar is kint volt az állomáson, nagyban folyt a búcsúzkodás...

Estére összeállt a szerelvénnyünk, de úgy tudjuk, hogy csak hajnalban indulunk.

1945. április 17. Szolnok—Cegléd.

...hajnalban tényleg elindultunk. Nagyon lassan haladtunk, mindenütt sokat álltunk. Amikor Szolnokra érkeztünk, óriási tömeg(ű) polgári utas állott az állomáson... valamennyien Budapestre igyekeztek. (Az ezredparancsnok) megengedte, hogy felszálljanak a kocsikba..., így nagyon kevés férőhely maradt, de reméljük, hogy reggelre Pesten leszünk...

1945. április 18. Budapest—Kőbánya-Alsó.

Cegléden már azt a hírt is hallottuk, hogy vége a háborúnak, és a szerelvénnyünk nem is megy tovább. Reggel azonban, ha lassan és nehezen is, de mégis beérkeztünk Kőbánya-Alsó állomásra.

...a polgári utasoktól is megszabadulva ismét jó alvóhelye volt mindenkinek. Kb. 16 órakor érkeztünk be az állomásra s a Pesten lakók, vagy hozzátartozókat keresők holnap reggelig eltávozást kaptak.

1945. április 19. Budafok.

Ma jöttünk át a Dunán. Mi, akik már Pestre beszaladtunk, láttuk, hogy hogyan nézhet ki a város. De azt mégsem vártuk, amit az összekötő hídnál s Budán, a vasútvonal mellett szemléltünk. Igazán csak a rombolás örülete vihetett bele a németeket, hogy úgy felrobbantsák a gyönyörű hídjainkat, hogy úgy tönkretegyék Budának a vasútvonal mentén levő részét, úgy összelőjjék, lövessék és bombáztassák. Mennyit kellett szenvedniük az ott lakóknak! Ha még nem lett volna eddig valaki meggyőződve arról, miért kell most nekünk ismét a frontra mennünk, Budán meggyőződhetett erről!

A Kelenföldi pályaudvaron felvettük szerelvénnyünkre a szegedi tüzereket, akik Téry alezredes — 5. hadosztály — parancsnoksága alatt mennek Hajmáskérre. Mert most már tudunk annyit, hogy arrafelé megyünk, valahová Szombathely felé. Az éjszakát Budafokon töltjük, persze az állomáson.

²¹ Személyszállító kocsit.

1945. április 20. Székesfehérvár.

Ma sem jöttünk valami sokat. Székesfehérvár előtt szemünk elé tártak a lövészárkok (hosszan elnyúlva), 3—4 méter távolságra megásott lövésztechnőkel. Úgy látszik, nagyon védtek állásaikat a németek. Rengeteg kilőtt harcocsit is láttunk, meg ember és ló (tetemet). Székesfehérvár is sokat szenvedett: (töméntelen) a rom mindenfelé...

1945. április 21. Hajmáskér.

Említésre méltó esemény nélkül értük el Hajmáskért, ahol a szegedi tüzerek leszálltak. Mindnyájunk szíve megdobbant, amikor megláttuk az E—1-et²² s a többi, jól ismert épületet. Így, vonatról nézve nem látszik olyan sok rombolás, de a vonathoz kijött falusiak mondták, hogy nem sok (sértetlen) épület maradt: a németek mindent felrobbantottak.

Még az est folyamán tovább indultunk Hajmáskérről.

1945. április 22. Szombathely.

Egyszerre váratlanul meggyorsult a menetünk. Még az éjjel (átrobogtunk) Veszprémen, s egész nap elég jól haladva már a délután folyamán beérkeztünk Szombathelyre. Megtudtuk, hogy tovább megyünk, valószínűleg Kőrmenden rakodunk ki.

1945. április 23. Szentkatalin.

Az éjjel 23.30-kor futottunk be Kőrmendre, (ahol) ...parancsot kaptunk, hogy 2 óra alatt ki kell rakodnunk. Szerencsére elég jó holdvilág volt... s kirakodtunk, kiderült azonban, hogy kevés kocsink lévén, nem tudunk mindent elvinni s így — megfelelő órseget visszahagyva — anyagunk egy részét otthagytuk. Jelentkezett az eligazító is s megtudtuk, hogy Szentkatalin községbe megyünk. Pitymalatkor (sic!) indultunk útnak Magyarnádalja—Vasalja és Pinkamindszent községeken át. Pihenő és egyben maradék ételünkből fogyasztott ebédelés után léptük át a trianoni határt. Az első osztrák falu Sároslak (Moshendorf) volt. Pinkakertes (Gaas)—Kóloom (Kulm)—Tótfalu (Winten) és Abdalóc (Edlitz) falvakon keresztül érkeztünk meg ideiglenes állomáshelyünkre, Szentkatalinba (St. Katherin). Szálláscsinálóink először Abdalócon készítettek nekünk szállást, de mivel ők is csak reggel (érkeztek) ide, az elhelyezés elég nehezen indult, de azért valahogy elhelyezkedtünk. Szentkatalin nagyon kicsi falu (kb. 50 házból áll), de szép fekvése van, kedves helynek ígérkezik s a lakosság egy része elég jól beszél magyarul.

Elhelyezkedtek az alosztályok, az irodák, a konyha is, s délután már — egy hét óta először — húst is kaptunk az étkezéshez. Az arcvonal kb. 20 km-re van tőlünk nyugatra.²³ Ma nagyon sok szovjet (katona) vonult itt keresztül az (arcvonal irányába).

1945. április 24.

A mai nap az elhelyezkedésekkel telt el. Ki-ki megkereste a faluban még meglevő legjobb helyet... Így jutott az osztályiroda is a gh-tól független, önálló és nagyon megfelelő irodahelyiséghez a postahivatalban. Kiadtuk a biztonsági rendszabályokat, felállítottuk az órsegeket. Egyelőre talán nem kell

²² Etablissement—1, francia eredetű szó. Korábban a parancsnoki épületet nevezték E—1-nek. Egyébként Hajmáskéren valamennyi épületet betűvel és számmal jelöltek.

²³ A hadosztály elhelyezési vázlatát l.: *Mucs Sándor*: i. m. 70. o.

tartanunk partizántevékenységtől.²⁴ Annál jobban megindult az erdőkben való (kutatás) lőszer és hasonló értéktárgyak után.

(Az ezredparancsnok) intézkedésére a polgári lakoságtól semmit nem szabad elvenni...

Az élelmezést már egységesen intézi az ezredélelmező tiszt...

1945. április 25.

(Az osztályparancsnok) beszerzésre útnak indult. Helyettese: Hargittay százados. A mai nappal áttértünk az orosz időszámításra, tehát 2 órával vittük előre gyéren előforduló óráinkat...

Folyik a lőszer és az elhagyott házakban található kerékpárok összegyűjtése.

Megkezdtük a foglalkozást is. Egyelőre loápolás, anyagkarbantartás és gyalog-sági harc kiképzés folyik.

1945. április 26.

Az ezredparancsnokságtól kapott biztonsági intézkedés folytán megszerveztük a légvédelmi figyelést és beállítottuk az összekötő járőröket...

Ma tudtuk meg a szovjet hadiélelem kiszabátát, s hogy nemsokára mi is áttérünk e kiszabatra. Örömmel látjuk, hogy a kiszabat bőséges, a tisztok és tisztai beosztásban levők még külön juttatást is kapnak [40 gr zsírt, 20 gr zsírral (készített) tésztát és 50 gr lekvárt naponta.] A tisztai dohányadag: napi 25 cigaretta és havi 10 csomag gyufa.²⁵

1945. április 27., 28.

... Megterveztük a holnapi ejtőernyős-elhárító gyakorlatot.

(Az osztályparancsnok) visszaérkezett. (április 28.) A mai gyakorlat a sok kocsikirendelés miatt elmaradt. Folynak a kiképzési munkálatok...

1945. április 29.

Nagy lőtás-futás volt ma délelőtt: (értesítést kaptunk, hogy) a hadosztályparancsnok vasárnap ellenőrizni fogja az osztályt. Rendet teremtettünk, de a szemle elmaradt...

Új napirendet kaptunk.

Egymásután érkeznek a magyar honvédek, akik átszöktek a németektől. Szigorú parancsra a hadosztályhoz kísértetjük őket. Már magyar partizán-szervezkedést²⁶ is leplezett le a hadosztály... A mi községünkben nem találtak ilyen szálakat...

1945. április 30.

Végre megvolt az ejtőernyős-elhárító gyakorlat. Délután (az osztályparancsnok) anyagi értekezletet tartott...

Készülődünk a holnapi nagy ünnepségre. Kijöttek az előléptetések is: jóval kevesebb, mint amennyit felterjesztettünk...

²⁴ Ismeretessé vált ugyanis, hogy az erdőkben SS bandák és magyar diverziós csoportok bújkálnak.

²⁵ A hadosztályparancsnok 1945. április 27-én a 80/6. h. IV. c. számú parancsával elrendelte a szovjet hadiélelmezési élelemadag bevezetését, amely hosszú ideig érvényben volt. HL 6. hó. csapatanyag 129. doboz, 240. fol.

²⁶ L.: *Mucs S.*: i. m. 78. o.

1945. évi április hó 30.

Legujabb!

Kiadja a Magyar Kommunista Párt

Hitler agyonlőtte magát!

**Göring lemondott
és agyonlőtte magát!**

**Mussolinit „vezérkarával” együtt
elfogták és kivégezték.**

**HIMMLER átvette a veze-
tést és feltétel nélküli
fegyverletételt ajánlott fel
a Szövetségeseknek!**

**A közvetítésre a svéd
trónörököszt kérte fel!**

Ára: 1 pengő.

1945. május 1.

„Május 1. a munka ünnepe. Ma első ízben történik meg, hogy a dolgozó új Magyarország megünnepli ezt az ünnepet. Ezen az ünnepen szálljon minden gondolkodó igaz magyar ember magába és fogadja meg, ha csak magában is, hogy tevékeny részt fog venni súlyos csapásoktól tönkretett hazájának újjáépítésében. Nem hangzatos beszédekkel és szónoklatokkal, hanem kitartó, fegyelmezett és kemény munkával. Nekünk, az új magyar hadsereg katonáinak elsőnek kell lennünk a munkában, mint ahogy a szabadság hívó szavára elsőnek fogtunk fegyvert, hogy helyünket biztosítsuk a szabadságszerető népek sorában.” — Így szólt az ezredparancs 1. pontja. Az egész nap ünnepléssel telt el.

12 órakor a hősök szobra előtt ünnepség volt, amelyen Gém Ferenc őrmester, ezred-nevelőtiszt tartotta a beszédet. Jól sikerült díszmenettel fejeződött be az ünnepség. Ezt követően megkoszorúztuk a szovjet Hősi Emlékművet és a községi Hősi Emlékművet. Az ezredparancsnok emlékezett meg a szovjet hősi halottakról... Zalavári tizedes saját (versét) — Szabad május — szavalta.

A kissé hideg időjárás ellenére... a gyönyörű réten, terített asztalok mellett volt a díszbéd. Itt a munka ünnepéről emlékezett meg az ezredparancsnok... (Ekkor tájékoztatta) a jelenlevőket, hogy Hitler és Göring agyonlőtte magát, Mussolinit kivégezték és az új vezető, Himmler, feltétel nélküli megadást ajánlott fel a szövetségeseeknek.

Délután 17 órakor... küzdelmesnek ígérkező labdarúgó-mérkőzés volt az I. és II. osztály csapatai között. Azért csak ígérkező, mert az I. félidő 40. percében, 1:1 állásnál az ezred egyetlen labdája kipukkant s a mérkőzést abba kellett hagyni. Természetesen mindkét fél azt mondta utána, hogy ő nyerte volna meg a mérkőzést...

Este hangulatos tábortűz volt. Az ezredparancsnok üdvözölte a község vendégeit, majd Kosztolányi zászlós konferálása mellett peregték le az egyes számok... Közben beesteledett s a tábortűz mellett elénekelt „Szózat”-tal ért véget a mai nagy ünnepségsorozat.

1945. május 2.

...komoly erővel indult meg a foglalkozás. Az osztály műszereseit Légrády zászlós, bemérő tiszt, a rádiós és távbeszélő csoportot Kosztolányi zászlós, távbeszélő tiszt oktatta. Az osztályparancsnok megsemmisítette az összes foglalkozási csoportokat.

1945. május 3.

A rossz, esős és hideg idő ellenére is folyik a kiképzés. A hajnali órákban vadászaink indultak el, mint utóbb kiderült — megjárni magukat... A megérkezett légvédelmi ágyús üteget is a községben szállásoltuk el.

1945. május 4.

0.15-kor éjjeli gyakorlat volt: partizántámadás elhárítása. Hadosztály-intézkedés szabályozza az örök tiszteletadását,²⁷ az egyéni lövöldözés megszüntetését, az egyöntetű öltözködést. A 3. Ukrán Front kiküldöttje kifogásolta, hogy miért nincsenek a hadosztálynál tisztai étkezdék. 7-ével nálunk is lesz...

1945. május 5.

Reggel 9-kor a 3. Ukrán Front kiküldöttei ellenőrizték a ruházatot. Az alosztályok késve érkeztek a gyülekező helyre... az igazoló jelentések szép számban

27 Lényegében az Őrutasításban foglaltakra hívta fel az örök figyelmét.

szaporodtak az ezredirodán. Kocsikat változatlanul nagy számban rendeltek ki, folyik a mindenféle felszerelés beszállítása.

Sajnálatos esemény történt: Istváni Gábor 1. ütegbeli honvéd a patak mentén aknára lépett és mindkét lábán súlyosan megsebesült.

1945. május 6.

Hetey százados, osztályparancsnok megtartotta az első szállásszemlét. Az alosztályok kitétek magukért, s a lehetőségekhez képest komoly rendet teremtettek a körletekben. A legjobb legénységi szállás az osztálytörzsé volt, az istállók inkább az 1. ütegnél bizonyultak rendesebbnek. A 2. ütegnek kevés a legénységi szállása, tisztai lakások cserélésével és egybeolvasztásával segítünk a bajon.

1945. május 7.

Elég szürke napnak indult a mai, de délutánra alaposan megváltozott a helyzet, amikor a hadosztálytól az alábbi körözvény érkezett: „Németország ma nyugat-európai idő szerint 14.44-kor feltétel nélkül letette a fegyvert a Szovjetunió és a Ny. szövetségesek előtt. A megállapodást Eisenhower tábornagy Reims-i főhadiszállásán szovjet részről Ivan Szusztorov tábornagy, német részről Jodl tábornok írta alá.”

Az ezredparancsnok félreverte a harangot, megfúvatta trombitával a „le-fújva” jelet,²⁸ s az ezredtörzs legénysége dobolva és énekelve járta be a községet.

Az arcvonalon azonban — legalábbis — nem így néz ki a helyzet, mert az ágyúzás, bombázás és a repülő hangja, mintha még erősebben hallatszanék, mint eddig.

Valahogy nem is tudunk úgy örülni a békehíreknek, mint ahogy azt elképzeltük magunkban. Mondhatni, hogy minden nagyobb izgalom nélkül fogadtuk a hírt, s nem is tudjuk, hogy örüljünk neki? Vagy talán a fásultság teszi?...

1945. május 8.

...különös esemény nem volt. Estefelé a harcizaj megszűnt, talán mégis vége van a háborúnak.

Egy érdekes német nyelvű röpcédulát is kaptunk. 3. sz. mellékletként csatoljuk a naplóhoz.

1945. május 9.

Ugy halljuk, hogy tényleg vége a háborúnak. A csatazaj mindenesetre megszűnt, csak estefelé láttunk Szombathely irányában nagy fellobbanásokat és légvédelmi lövedékeket. A még mindig rendfokozat nélkül járó tisztéseknek elrendeltük, hogy — ha cérnából is — mindenki varrja fel a rendfokozatát, mert most már mindenkinek megvan az egyenruhája...

1945. május 10.

Mozgalmas nap volt a mai: lóvizsgát tartott az osztályparancsnok. Lovaink örvendetesen feljavultak, a százados úr meg is dicsérte az alosztályokat...

Megkaptuk a hadosztály nevelőtörzsének „Gyorspostá”-ját. (4. sz. melléklet) és a „Szabad Vasmege” május hó 9-i rendkívüli kiadását (5. sz. melléklet), amelyből most már megtudtuk a háború végéről eddig terjesztett hírek valóságát.

28 L.: Alapkiképzés 2. füzet. Jelek és jelzések. Stádium Sajtóvállalat, 1944. 120–138. o.

Az előzetes feltétel nélküli fegyverletételt 7-én hajnalban 2 óra 41 perckor írták alá Eisenhower tábornoknak Reims-i főhadiszállásán, Smith tábornok, Zacharov tábornok, Jodl tábornok, Friedeburg tengernagy.

Másnap, 8-án Berlinben ratifikálták²⁹ a fegyverszüneti szerződést, amelyet a szövetségesek részéről Zsukov marsall és Tedder légitábornagy, német részről Keitel tábornagy írták alá. Tanúként szerepeltek: Patt tábornok, az amerikai légierők parancsnoka és Delattre de Tassigny, a francia hadsereg főparancsnoka.

Az ellenségeskedések május 8-án 23 óra 01 perckor szűntek meg.

Most már azt várjuk, mi történik velünk? Községünkön keresztül megindult a kozák csapatok hazafelé vonulása.

1945. május 11.

A 11-i „Gyorsposta” (6. sz. melléklet) tájékoztat a hadi eseményekről. Egész nap tartott a kozák hadosztályok hazafelé vonulása... Rendben, fegyelmezetten és nagy örömmel vonultak haza, hogy: „vojna caput!”

Rendelkezést kaptunk a hadosztálytól, hogy magyar és orosz pénzt nem szabad Ausztriában használni. Minthogy schillingünk nincs, egyelőre nem kapunk zsoldot.

1945. május 12.

A mai foglalkozás a háború befejezésével függ össze: betemetni a kiásott óvóárkokat!

Folyik a beszerzés, készülődés a holnapi tábortúzre...

1945. május 13.

A mai nappal az ország területén megszűnt az elsötétítés. ...Már délben híre járta, hogy a hadosztály megkapta a parancsot a hazamenetelre,³⁰ Magyarországra. Tehát nem maradunk megszállóknak. Feladatunk egyelőre ismeretlen... Este aztán ezt is megtudtuk: biztosítani a vasútvonalat valahol Magyarországon a szovjet csapatok hazafelé vonulásának tartamára. Indulási időt még nem tudunk, de nem lehet messze, mert 19-én vagy 20-án már adnunk kell őrséget.

...Miután a hadosztálytól, a légvédelmi ütegtől és a híradóktól az ünnepségre megjelenteket szerény vacsorán láttuk vendégül, átvonultunk a tábortúzhöz. Szikszay hadnagy és Kosztolányi zászlós rendezése, Forster hadnagy zenekíséréte és Abrahám szakaszvezető ügyelősége mellett hangulatos műsor pergett le, melynek bevezetőjeként az ezredparancsnok üdvözölte a megjelenteket, majd (dr.) Szeremley (Gyula) százados, a hadosztály nevelőtisztje tartott komoly és mélyen a szívekbe vésendő beszédet arról, hogy miként kell viselkednie az új honvédség minden egyes tagjának most és majd, ha hazament az új Magyarország felépítése érdekében.

1945. május 14.

Végre megkaptuk az indulási parancsot. Holnap, 15-én indul az osztály Kisbérre, vasútvonal-biztosításra. Az intézkedés szerint Szombathely—Sárvár—Cellődömök—Pápa—Pápateszér—Kisbér napi útrészletekkel, gyalogmenetben 20-ára kell megérkeznünk Kisbérre. Az 1. üteg még tovább fog menni Bakonysárányba.

A nap a készülődéssel telt el. A légvédelmi ütegek át kellett adnunk 6 új mű-

²⁹ Csak parafálták!

³⁰ Mucs S.: i. m. 79. o.

A világ összes nagy városaiban óriási lelkesedéssel ünnepelte a lakosság a németek fegyverletételét. Az egész angol kormány hálaadó istentiszteleten vett részt a Westminster templomban. Churchillt lelkesen ünnepli az angol nép. A szövetséges hatalmak a háború megnyerése után most a tartós béke biztosítását tűzték ki feladatuk. Ennek érdekében közvetlen

találkozó van Küsszöbön Csatkán, Churchill és Truman elnöki között.

A találkozó valószínűleg Londonban lesz. Megoldásra váró közvetlen probléma például a német kormány kérdése. Dönitz tengernagyot — az új Führert — senki sem tűri meg a szövetségesek közül, sőt valószínűleg mint háborús bűnöst fogják felelőségre vonni. Az angol király, Kalinin a Szovjet-Unió elnöke és Truman üdvözlő táviratokat váltottak egymással és ebben többek között hangsúlyozták a teljes együttműködést a szövetséges hatalmak között.

Mint az előrelátható volt, az egyik SS-kötélék parancsnoka Schörner tábornok

megszegte a fegyverszüneti egyezményt.

Ennek következtében Csehszlovákia három körzetében még harcok folynak. Frank csehszlovákiai német megbízott is parancsot adott ezeknek a csapatoknak az ellenállásra, saját maga pedig Heinleinnel együtt nyugatra menekült és mindketten megadták magukat az amerikaiaknak. Prágától északra a szovjet csapatok bekerítették az egyik ellenálló német harccsoportot és 63.000 foglyot ejtettek.

Rövid hírek:

Grációt nyugatra talákoztak a szovjet és amerikai csapatok. Eisenhower tábornok köszönetet mondott az ellenállási mozgalom vezetőinek és katonáinak, hősi harcukért.

Párisi jelentés szerint már két francia hadosztály áll behajózásra készen, hogy részt vegyen a Japán elleni háborúban.

Öbörgorszámban nemsokára megtartják a választásokat.

Minden eseményről elsőnek tájékoztatja a Bajtársakat a Gyorspósta!

vet, a gh-nak 10-et, a minket követő gulyaszakasz³¹ is négyet, úgyhogy nehezen tudunk pakolni. A gh. még az éjszaka folyamán is újabb erősítéseket kért, mert nem tudnak mindent kocsira rakni...

1945. május 15. Szombathely.

Kiadós eső utáni éjszakára szép hajnal következett, s így indultunk hazafelé. Az alosztályok 7 órára rendben álltak és várták az indulási parancsot, csak a gh. nem volt még kész.

7 órakor indultunk és Abdalóc és Pokolfalu után 8.11-kor léptük át a határt. Pornóapáti és Nárjai községek után 11.30-kor érkeztünk be Szombathelyre, ahol szálláscsinálóink már vártak. A város keleti kijáratánál szállásoltunk be.

Az út nagyjából zökkenésmentesen bonyolódott le, csak a gyalogszakaszok izzadtak meg az óriási hőségben. Viszont étkezés és mosdás után moziba és színházba ment a tisztek és a legénység nagy része, vagy ismerőseiket keresték fel a városban.

Szombathely lakossága nagy szeretettel fogadta osztályunkat, sok könnyes arcot láttunk, akik örömben sírtak, hogy ismét láthatnak magyar honvédeket, vagy bánatukban, hogy az ő hozzátartozójuk nincs közöttük...

Reggel megyünk tovább. Ma 22 km-t tettünk meg.

1945. május 16. Nagysitke.

...7-kor indultunk... A szálláscsinálók előző este a szovjet parancsnokságtól azt a parancsot kapták, hogy Sárváron nem lehet beszállásolni. Így ők tovább mentek Nagysitkére. Az ezredparancsnok utasítására azonban a sárvári méntelepen kötöttünk ki. Közben a szálláscsinálók Nagysitkére hívogattak, jó szállással és vacsorával kecsegtetve, így megebédeltünk és továbbmentünk Nagysitkére. Igaz, az ígért vacsorából csak néhol lett valami, de azért a község nagyon lelkesen és örömmel fogadott. ...Holnap ismét 7-kor indulunk tovább.

1945. május 17. Nemesszalók.

Tervszerű menettel már 12.30-kor megérkeztünk mai állomáshelyünkre: Nemesszalókra. Megint nagy hőségben jöttünk, de a falu népe olyan szeretettel fogadott, hogy nemsokára elfelejtettük a meleget. Nagy fürdést rendeztünk... s jó vacsorát kaptunk.

Az osztálytörzs állatállománya ismét gyarapodott. A még Szentkatalinban kapott néhánynapos kiscsikóhoz az osztályparancsnok vásárolt egy szopós vizslát Sárváron, ma pedig egy kismacska³²at szereztünk. Ezen a kocsin visszük még a kisborjúkat is, úgy, hogy lassan kis állatkertünk lesz.

Holnap nagy út előtt állunk: 36 km-t kell megtennünk.

1945. május 18. Pápateszér.

Pápán keresztül, 36 km-es út után ismét tűző napsütésben érkeztünk meg Pápateszérre.

Hetey százados úr a gh. főnökkel előrement és sikerült is az előzékeny szovjet parancsnokságtól kapnunk 15 mázsa zabot. Az osztály szép énekszóval vonult keresztül Pápán, ki is jöttek a lakosok az utcára, és volt nagy virágosó és éljenzés. Ott találkoztunk az 1. honvéd gyaloghadosztály tiszteivel és legénységével, ők is hasonló feladatot kaptak, (mint mi).³²

³¹ A hússzükséglet korlátozott kielégítése érdekében birkákat is tartottak.

³² Pápa—Zalaszentgrót—Répcelak körzetében biztosították a vasúti közlekedést és őrizték a fontosabb objektumokat. Mucs S.: i. m. 97. o.

Kissé fáradtan érkezünk új éjjelező helyünkre. Itt már érezhetően szegényebb a vidék. Nem csoda, hiszen nagyon sokáig állott itt a front, és mindent elvittek vagy felettek a németek...

Holnap az 1. üteg korábban indul, mert tovább megy Bakonysárkányba. Annak érdekében, hogy a melegen kifogjunk, mi is hamarabb indulunk: 6.30-kor...

1945. május 19. Kisbér.

Utunk utolsó napján is végigkísért a nagy meleg... Az osztályparancsnokkal előrejöttünk Kisbérrre. A szálláscsinálókat nem találtuk sehol. Így történt meg aztán, hogy bár szállásaink készen voltak a faluban, mégsem azokat foglaltuk el, hanem az ezredes úr hajthatatlan parancsára be kellett költöznünk a kincstári méntelepre.

Máskülönbben megfelelő hely lenne, csak nincs víz, csak egy kis kútban; az elhelyezési körletben nincsenek ágyak, minden a legnagyobb piszokban van. De majd nekifekszünk a takarításnak.

1945. május 20.

...Már korán reggel nekifogtunk a nagytakarításnak. Délig minden mozgatható ember munkába állott: szemetet hordtak, padlót mostak, ajtózárakat javítottak, a kocsisok és lovászok pedig az istállókat takarították gyors ütemben. A laktanyában felállítottuk az őrseget is. Osztályparancsnok úrék kiszállottak a vasúti őrség felállításához: végiggyalogolták az utat Bakonysárkányig [az 1. üteg sávhatáráig], onnan pedig tovább. Mőrig az 1. üteg állította fel az őrseget. Bizony nagy számú őrseget kell adni, ily módon az engedélyezett 20%-ot nem tudják az alosztályok szabadságra elengedni...

Laktanyánk úgy, ahogy berendeződik, másként jó volna, csak az ablak(üvegek) hiányoznak nagyon, mert az állandó szélben minden repül az irodákban.

1945. május 21.

Tovább folyik a takarítás.

Kiadtuk a vasútbiztosító őrsegek megszállási vázlatát, az őrutasításokat és az új napirendet.

Abból a célból, hogy a lótapot biztosítani tudjuk, országos járműveink egy részét kiadtuk a nagytarcspusztai állami méntelep gazdaságába és a közeli Vértessy-birtokra, ahol tengeri ellenében dolgoznak.

Kisbér községet segítve kocsikat adunk ingyen, amelyekkel a rendőrpáncsnok hordatja a cserepet a leomlott fedelek pótlására. Ezenkívül kidoboltattuk, hogy a falusi embereknek kiadunk lovakat szántani, téglát, trágyát stb. fuvarozni.³³ Meg is indult a jelentkezések áradata...

1945. május 22.

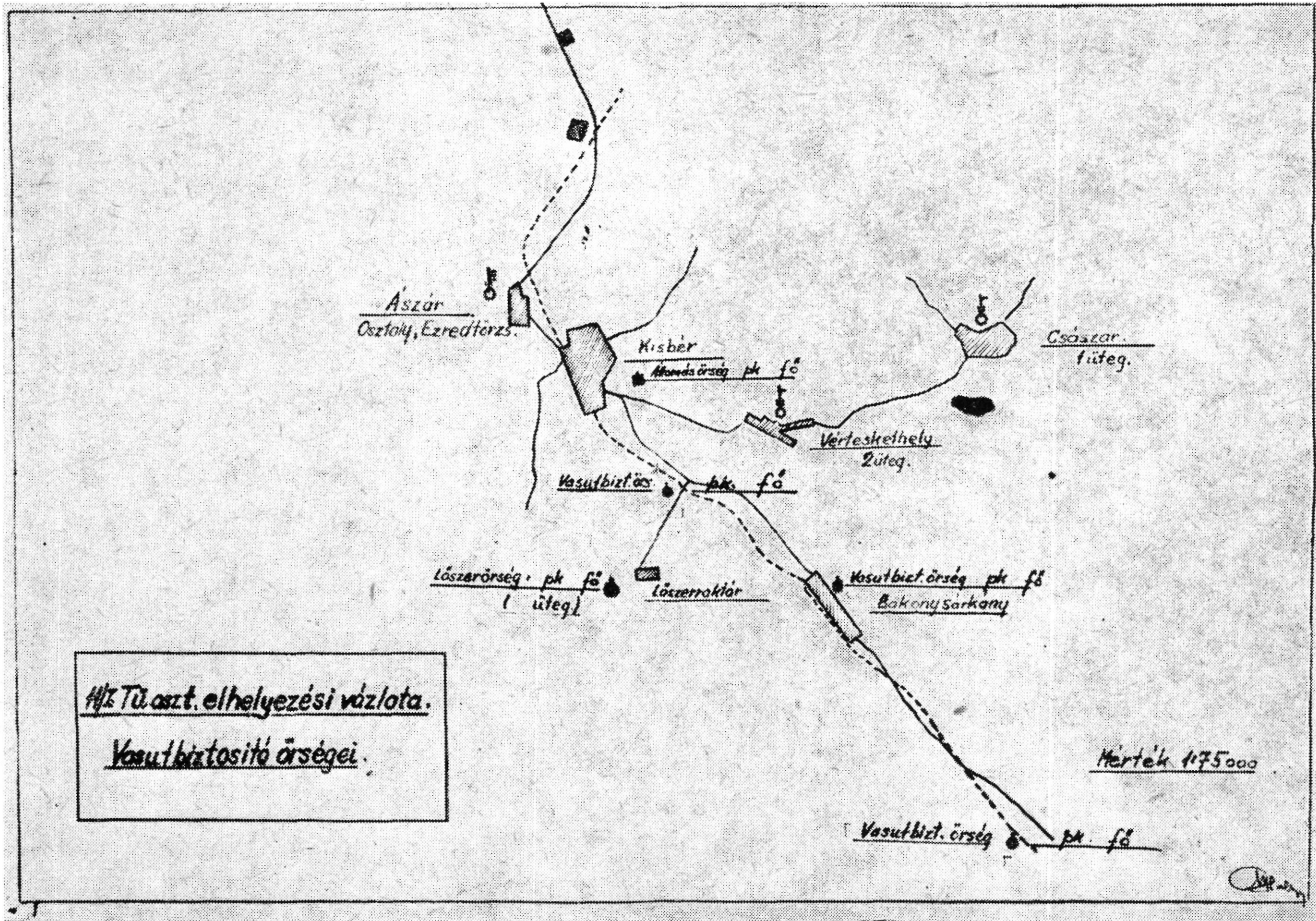
Rendelkezés érkezett, mely szerint az alosztályok a legénység 20%-át 10 napos szabadságra engedhetik, anélkül, hogy a szabadságolások a szolgálat rovására mennének...

Összeírták a többgyermekes családapákat. Persze a legénység körében mindjárt elterjedt a hír, hogy ezek le fognak szerelni...³⁴ A gazdasági hivatal engedélyt kapott, hogy az Ausztriában ki nem fizetett hadipótdíjat, illetve zsoldot pengőben kifizetheti.

A körlettakarítás és a fuvarozás folyik tovább.

33 HL 6. no. csapatanyag... 129. doboz, 203. fol.; HL HM 1945. Eln. 3038. Veszprém megyei Levéltár. Enyingi járás, Főispáni iratok 1945/766.

34 HL HM 1945. Eln. 30 345.

1/12 Tű. oszt. elhelyezési vázlat.
Vasutbiztosító őrségei.

1945. május 25.

...Eltörölték a zászlósi rendfokozatot.³⁵

A Honvédelmi Minisztérium jutalmazni kívánja azokat, akik a demokratikus Magyarországért dolgoztak, nyilatkozatokat adtunk be: ranghelyesbítés, előléptetés van kilátásban.³⁶

Végre rendelkezés érkezett, (mely szerint) a tartalékosok is megkaphatják a családi pótlékot, amennyiben polgári foglalkozásukból (eredően) nem kapták meg...

Folyik a fuvarozás a polgári lakosság részére..., hogy magunknak és lovainknak megszerezzük az (élelmet).

1945. május 26.

...Minthogy nagyon a nyárba fordulunk, új napirendet adtunk ki, egy órával hamarabb kelünk.

A környéken (visszahagyott) lőszer összegyűjtése céljából az ezredparancsnok utasítást adott, hogy a műszertisztek, műmesterek és műszaki tisztek tegyék rendbe a közeli lőszerraktár épületeit és a még használható lőszert oda gyűjtjük össze.³⁷

1945. május 30.

...A kisbéri lakosság nagyon várta a hagyományos úrnapit, de úgy látszik, hogy most az egyszer hamarabb jött, mert este olyan rettenetes vihar vonult keresztül a vidék felett, hogy aki álmából felriadt, nyugodtan azt hitte, hogy újabb pergőtűzbe került valahol a fronton.

Nagy készülődés előzi meg a holnapi lóvizsgát.

Saját szükségletünkre kitermelendő fa beszállításához kivezényeltünk néhány embert a lőszerraktárhoz.

1945. május 31.

A lóvizsgán tapasztaltak eredményei: szántani nem adunk ki többet lovat, egyelőre csak magunknak fuvarozunk, mert a lovak állapota rosszabbodott...

Délután a szovjet parancsnokságon hangulatos táncmulatság volt...

1945. június 1.

A mai parancs dicséretekkel kezdődött. Különösen az 1. ütegnek jutott ki bőven mind a szállássemlén, mind a lóvizsgán tapasztaltakért...

Tovább gyűjtjük az élelmet és (lótápot), s újra segítjük a falusiakat fuvarral...

1945. június 2.

A szovjet parancsnokság kérésére 20 főt adtunk segítségül a környékbeli falvakból való takarmánybeszállításhoz, s ennek fejében 12 pengős kg-kénti áron mindenki kapott 3,30 kg krumplicukrot. Egész nap folyt a felvételezés és a cukorosztás: mindenki boldogan raktározta el a kapott adagját.

1945. június 7.

Szabadságosok jönnek — szabadságosok mennek.

³⁵ L.: a 3. sz. jegyzetet.

³⁶ Az erre vonatkozó körrendeleteket és az ezeket követő előléptetéseket megtaláljuk a Honv. Közl. 1945. és 1946. évfolyamaiban.

³⁷ HL 6. no. csapatanyag ... 129. doboz, 296., 325., 353., és 253. fol.

A fuvarozás tovább folyik: hathatósan segédkezünk a községnek a téglahordásban, hazaköltözködésekben és a mezei munkában.

1945. június 9.

Ismét szomorú napunk volt!

Jenei Árpád osztálytörzsbeli honvéd — saját vigyázatlansága folytán — egy aknalövedéket kezdett csavargatni, mely a kezében felrobbant, arcát, kezét, testét szétroncsolta, s a nagy vérveszteség következtében még kórházba szállítás közben kiszenvedett. Nagyon sajnáljuk szegény, mindig mosolygós újoncunkat, de hát még mindig a háború! S hány évig fogjuk még hallani az ilyen eseteket!

Temetéséről intézkedtünk: a nagy melegre való tekintettel már holnap eltemetjük.

1945. június 10.

Sötét felhők takarták el a június reggeli napot. Talán a tovasuhanó felhők is részt akartak venni a ránk szakadó gyászban, amelyet egyik legkedvesebb bajtársunk, Jenei Árpád halála miatt éreztünk. Tegnap reggel még ő is nevette, mosolygott, örült a nyárnak, az életnek — még később is eszébe jutott, hogy 21 éves fejjel milyen szép is az élet. Nincs többé. Piros vére megfestette az erdő zöld gyejét. Itt hagyott bennünket búcsú nélkül.

Kedves Árpád bajtársunk!

Fáj nekünk, hogy elmentél tőlünk, búcsú nélkül távoztál. Mi sem búcsúunk tőled. Az alatt a pár hónap alatt, amíg közöttünk éltél, megszerettünk, a mi nagy családjunkban te voltál az egyik kedves gyermek, emlékedet megőrizzük és gyászoló szüleidet, hozzátartozóidat tőlünk telhetőleg vigasztalni fogjuk.

A temetésen részt vett, Hetey százados úrral az élen, az ezred tisztikara. A kivonult díszszakaszt Szikszay hadnagy vezette...

Memento moris!

1945. június 11—14.

A szovjet parancsnokságtól kaptunk az osztálytörzs lovai részére 80 kg zabot. ... Naponta százával jönnek kocsikirendelési kérelemmel...

Igen sok az egészségügyi szabadságra menők száma. Sajnos, a hosszú háború már most érezteti az egészségre is káros hatását. Igen sokan gyomrukra, reumatikus fájdalmaikra panaszkodnak.

1945. június 15.

Megint kellemetlenség: egy 2. ütegbeli tizedes, Ucekáj Miklós, érintő aknára lépett és féllábát elvesztette...

...Parancsmellékletként kiadtuk a ht. tisztek és tiszthelyettesek nősülését szabályozó új HM rendeletet,³⁸ amelynek legfontosabb része, hogy nincs kaució...

1945. június 16.

...Ellenőrizhetetlen források szerint, állítólag, leszerelések várhatók. Nem tudható, mi igaz belőle, de nagy mozgolódást okozott a tartalékosok körében.

38 A 21 166/Eln. II—1945. sz. körrendeletet l.: Honv. Közl. 1945. 4. sz. 33. o.

1945. június 19.

...A hadosztályparancs szerint folyó hó 15-től kezdve a 6. gyaloghadosztály a Konyev marsall parancsnoksága alá tartozó Középső Hadseregcsoport alárendeltségébe, közvetlenül pedig a 9. szovjet gárdahadsereg kötelékébe tartozik.³⁹

Utasítást (kaptunk), hogy a leszerelőktől a kincstári holmit le kell vennünk. Akinek nincs polgári ruhája, azok részére selejttanyagot vételezzünk Székesfehérvárott.⁴⁰ De hányan szerelnek le?

Az osztályparancsnok ma megszemlélte az utolsó, eddig még tisztába nem tett körletet és a gazdasági hivatalt. Most már ez is rendben van.

1945. június 22.

Folynak az osztályok közötti megbeszélések a pótlásra kapott legénység elosztását illetően. Mi fogunk valamivel jobban kijönni, mert mi a hiányok pótlására is kapunk embereket, viszont mi is csak annyit fogunk leszerelni, mint a II. osztály.

1945. június 24.

Úgy dél felé megérkezett a 49 fős pótlás... Rövid két óra alatt el is osztottuk a bevonultakat. Az egyetlen tisztet az 1. üteg kapta.

1945. június 25.

Nagy volt az öröm a leszerelők körében. Az osztálytörzstől 5 fő, az 1. ütegtől 7 fő, a 2. ütegtől ugyancsak 7 fő ment haza otthonába, hogy folytassa országépítő munkáját. A leszereltek pótlására hasonló létszámmal érkeztek az „új fiúk”, akik hamarosan beleszoknak a „kisbéri garnizon” változatokban gazdag életébe.

1945. június 26.

A munka — a nagy meleg ellenére — teljes irammal folyik, jó kétoldalas osztályparancsok születnek egy-egy délután. A sokat emlegetett hadnagyunk,⁴¹ aki rendőrfogalmazó lett, valószínűen örömmel értesül majd a mai parancsból, hogy leszerelve most már végleg átadhatja magát a közügyeknek.

1945. június 27.

Híre terjedt, hogy kezdődnek az aratási szabadságok. Elképzelhető az a sorban állás, ami egy-egy alosztályparancsnok irodája előtt van: ki menjen az első 3 hetes turnussal — ez most a kérdés. Alosztályparancsnokaink hivatásuk magaslatán állanak, s igazságos bíróként azokat küldik először szabadságra, akik arra legjobban rászorulnak.

Az osztályparancsnok reggel ellenőrizte az 1. üteg mindkét őrségét.

1945. június 28.

A gazdasági hivatal közölte, hogy nemcsak a magasabb zsoldot, hanem a hadipótdíjat is... fizeti, így már elég tekintélyes összeghez jutnak a honvédek. [Egy honvéd 10 napra dohánypénzzel együtt most 125 pengőt kap]⁴²...

39 HL. HM 1945. Eln. 29 447.

40 Itt működött a 6. ho. ellátóoszlopa

41 Nevét nem sikerült azonosítani.

42 Honv. Közl. 1945. 4. sz. 38. o. és mellékletek.

... Alosztályonként 1—1 megbízott tiszt járja az élelembeszerzésre nekünk kiutalt községeket,⁴³ és vásárol részünkre, ugyanakkor megígéri, hogy hordáshoz stb. fogatokat kapnak jövő héttől kezdődően az alosztályoktól.

... Mindannyiunk örömeire a hadosztályparancsnok úr elrendelte, hogy miután a postai pénzforgalom megindult, ezután ne a pótkeretek folyósítsák a fizetést, hanem a saját gazdasági hivatal. Így, ha idővel is, de legalább kézhez kapjuk a fizetést. A felemelt illetményünk összegét még mindig nem tudjuk.

... osztályunk 6 löveget kap. Holnap reggel Becskéházy hadnagy vezetésével indul a lövegátvevő különítmény Vilonyára.

Holnapután, szerdán, a hadosztály vezető állatorvosa lószemlét tart az osztálynál.

Hadosztályparancs érkezett, amely előírja, hogy télire gondoskodnunk kell lótakarmányról, főleg szénát szerezzünk be sürgősen... A már megindított beszerző munkánkat most már hivatalosan is folytatjuk.

Nagy már a dohányhiány, 20-a óta ugyanis pénzben kapjuk a váltáságot. Most kaptuk az intézkedést, hogy rövidesen felvételezhetjük a dohányt Veszprémben. Hogy semmi jót ne mulasszunk, azonnal el is küldtünk 2 országos járművet Veszprémbe, mert tapasztalatból tudjuk, hogy mi 3—4 nappal később kapnánk meg a dohány felvételére vonatkozó intézkedést...

1945. július 4.

... Megjelent a rendelkezés a mezőgazdasági szabadságok engedélyezésére vonatkozólag,⁴⁴ a legénység 33 $\frac{1}{2}$ %-át lehet 20 napra szabadsággolni.

A mai hadosztályparancs (szerint) az új fizetéseket nemsokára folyósítani fogják, csak még azt nem tudni, hogy mennyit?...

1945. július 5.

Folynak a falvakba való fogatkirendelések.

Legnagyobb gond most az élelmezés. Nagyon szegény a vidék, legalábbis most, a háború után. Az osztályparancsnoknak ma az élelmezés a legnagyobb gondja. Önálló alosztály-élelmező tisztí beosztást szerveztünk, akiknek más feladata nincs, mint egész nap, vagy napokon keresztül járkák a részünkre kiutalt községeket és próbálnak élelmet szerezni — helyenként eredménnyel.

Sajnos, némelyik vármegye mereven elzárkózik attól, hogy bármilyen segítséget is nyújtana nekünk. Általában az országban mindenfelől hallani lehet azt a téves véleményt, hogy a honvédségre most nincs szükség,⁴⁵ most más dolgok sokkal fontosabbak... Így bizony nehéz lesz az ellátás.

1945. július 6.

A 6. hadosztály vezető állatorvosa és a szemlélő vonatparancsnok megelégedésüket fejezték ki a nálunk látottakért. Nem azért mondjuk, de ezt nem csodáljuk.

Van már egy pár gyönyörű hatásunk. Jelenleg az alosztályok között a hintóverseny dúl. Az 1. üteg érdeme, hogy 3 (szép kivitelű) hintót talált. Felsőbb parancsra „testvériesen” elosztották. Most az osztálytörzs hintója legalább 5

43 A közellátásügyi miniszter 108 907/1945. számú rendelete szerint — a honvédelmi miniszterrel egyetértésben — a székesfehérvári 2. honvéd kerület részére — ide tartoztak a 6. hadosztály alakulatai is — Fejér, Esztergom, Komárom, Győr, Veszprém megyéket, valamint Tolna megyét, kivéve Szekszárdot és környékét 30 km-es körzetben. Fejér megyei Levéltár. Székesfehérvár. Főispáni iratok, 1945/396.

44 HL. 6. hó. csapatanyag... 129. doboz, 263. fol.; Honvéd Híradó, 1945. 7. sz. 7. o.

45 A 6. hadosztály lapja választ ad egyes körökben valóban elterjedt és hangoztatott „véleményre”. Honvéd Híradó. 1945. 4—5. sz. 2. o.

„löhosszal” vezet a többieké előtt: sárga hintó, gumirádlis, nehezen szerzett gyönyörű szerszámok, hosszas és súlyos cserék után megszerzett 2 olyan vaseres csikó, hogy méltán irigykedhetnek a többi alosztályok. Az osztálytörzs parádés kocsisa, az öreg Gyöngyösi Imre bácsi most már felemelt fővel és büszkén jár a hintóval, eddig ugyanis nagyon lenézték a vetekedő alosztálybeli kollégái.

Hadosztályparancs értelmében a tartalékos tiszteknek és tiszthelyetteseknek is jár bútor- és lakbérilletmény.⁴⁶ Hogy mennyi és mikor, az a jövő zenéje.

1945. július 7.

Fogatainkat most már véglegesen kiadtuk a községeknek. Jelenleg alig van már itthon is fogatunk, amivel saját, vagy a gazdasági hivatal részére fuvarozhassunk. Az ezredtörzs és az 1. osztály összesen 44 fogatot adott ki a környező falvakba a behordás elvégzésére.

1945. július 9.

Minősítettük lovainkat, ezek szerint az osztálynak jelenleg van: 28 hátas, 55 tüzérhámos, 89 vonathámos lova.

Megérkeztek a lövegek is. Egyelőre nincsenek valami nagyszerű állapotban, de szakembereink már mellé feküdtek, hogy rendbehozzák... Az 1. üteg 4 db 7,5 cm-es hegyi ágyút, a 2. üteg egyelőre 2 db 10,5 cm-es tábori tarackot kapott. Kezdetnek ez is valami. Kilátás van arra, hogy nemsokára többet is kapunk.

1945. július 10.

Ezredes úr a mai nappal az osztály állományából 22 honvédet léptetett előörvezetővé.

Az ezred nevelőtisztjét, Rékásy Károly alhadnagyot a mai nappal az ezred „D” tisztjévé⁴⁷ nevezte ki. Így az ezred nevelőtisztje ideiglenesen Tóth György őrmester, az osztály nevelőtisztje.

Az élelembeszerzőket minden szerdán és szombaton 11 órára berendeltük az osztályirodára megbeszélés végett.

1945. július 11.

Folynak a szabadságolások. Őrséget adtunk az ászári cukorgyárhoz és az almásfüzitői gyárhoz.⁴⁸

1945. július 12.

Szomorúságot kiváltó parancspontot olvastunk ma a hadosztályparancsban, amit azonban megértünk és igyekszünk nem zúgolódnunk miatta: a pénzellátási zavarok miatt ugyanis egyelőre nem igen van rá kilátás, hogy pénzülletményeinket megkapjuk. Viszont tudjuk, hogy az egész országban kb. ilyen a helyzet, tehát nem zúgolódunk.

1945. július 17.

Miután már vannak lövegeink, felállítjuk a tüzér-javítóműhelyt. Az erre vonatkozó intézkedés ma jelent meg parancsban. A javítóműhely parancsnoka: Baky főhadnagy, ezred műszertiszt.

46 A 3076/III.—1945. sz. alaprendeletet 1.: Honv. Közl. 1945. 4. sz. 37—38. sz.

47 Nyomozó tiszt.

48 Csupán ideiglenes jellegű őrség volt.

Folyik a lovasversenyre való készülődés. Reggelente szorgalmasan gyakorolnak lovak és lovasok... A megindult „Faliújság”-unk kipellengérez minden valóságos vagy vélt sérelmet, hibát, avagy kilengést: így hát minden tett a falra kerül!

1945. július 19.

...Kötjük a fuvarozási (megállapodásokat), hogy élelmet tudjunk szerezni: ma is napraforgó-szállítást kötöttünk le — részesedéssel. Így gyűjtjük az olajat.

1945. július 25.

Szokatlanul hosszú osztályparancsunkban leköztünk több, a hadosztálytól érkezett... intézkedést. Ilyenek: a Közellátásügyi Minisztérium nem járult hozzá, hogy a honvédség részére feloldja a vágási tilalmat,⁴⁹ „így a ho. húslátása a jövőben még az eddigivel szemben is csökkenni fog?” [Mintha bizony eddig ellátott volna minket hússal a ho.!] Szomorú, de ebbe is bele kell nyugodnunk, mert jól tudjuk, hogy az ország állatállományának megmentéséről van szó. A másik... meglepetés: annakidején az április 1-ével történő előléptetési rendelkezés végén az alábbi mondat állott:

„Az előléptetések az 1. fokozatba történtek.” S hogy baj ne essék, most jött egy rendelkezés, hogy a „tartalékos tisztek és tiszthelyettesek részére mindig a legalacsonyabb fizetési fokozat szerinti illetmény illetékes.” Hogy ez a kettő hogy vág össze egymással, azt azért nem értjük. S miért megint csak a tartalékosokra vonatkozik ez a kitétel, azt éppen nem értjük. No, de hát nem is jó mindenben logikát is keresni. Például egymásután következő két hadosztályparancs rendelkezései szerint: szabadság tartamára minden illetmény jár, a következő már visszaszívja, s azt mondja, hogy hadipótdíj szabadság alatt nem illetékes.

Ezek után már azt a ma érkezett hadosztályparancsnoki rendelkezést, hogy ruhakoptatási díj jár minden tisztnek és tiszthelyettesnek mindaddig, amíg az új posztó egyenruhát meg nem kapják, már nem is merjük parancsba tenni, vagy a gazdasági hivattal felszámíttatni, hanem megvárjuk, hogy a következő intézkedés milyen megszorításokat fog tartalmazni.

Ma délelőtt tiszthelyettesi gyűlés volt, amelyen Mezei János osztálytörzsbeli őrmesternek megszavazták a nősülési engedélyt,⁵⁰ már a második eset ez az osztálynál egy hónap alatt. Úgy látszik, mégiscsak megnyugszanak egy kissé a viszonyok.

1945. július 26.

A mai hadosztályparancs közli, hogy a pénzellátás terén bizonyos zavarok (lesznek), mert a kizsákmányolt országnak a gazdasági egyensúlya felborult. Ez is szomorú hír, de ebbe is belenyugszunk, mert tudjuk, hogy így is van!

Újabb hír: a hadosztály előreláthatólag még e hó végén egy karhatalmi századot küld Szombathelyre, melybe egy szakaszt a tüzérezrednek is adnia kell. Ez az osztálynak 1 tisztet és 12 fő legénységet jelent...

Végre a gazdasági hivatal is számfejtette a tisztí és tiszthelyettesi fizetések egy részét... Most már csak pénz kell hozzá, hogy ki is lehessen fizetni. Ma mentek pénzért Székesfehérvárra, kíváncsiak vagyunk, hoznak-e?

⁴⁹ „Az intézkedésre azért volt szükség — olvashatjuk a ho. pk. 59. sz. parancsában —, hogy az ország meglévő csekély számú állatállományát ne csökkentsük, mert azokra továbbfejlesztés és mezőgazdasági célokra feltétlenül szükség van.” *HL* 6. no. csapatanyag... 129. doboz, 286. fol.

⁵⁰ Az előírt feltételekre vonatkozóan l.: *Honv. Közl.* 1945. 4. sz. 33. o.

1945. július 27.

...Ezredes úr hozzájárult 24 legénységi állományú előléptetéséhez. Meg is jelentek már a mai osztályparancsban az augusztus 1-ével esedékes előléptetések.

Pénzt kaptunk a hadosztály élelmezőoszlopától, így a már számfejtett... illetményeket április 1-ig visszamenőleg kifizetik. Nem mondjuk, szép összeg lett volna akkoriban, de ma már nem sokat ér. Igaz, itt nincs sok pénzre szükség, de akinek családja van, az sem itt, sem az osztály bármelyik részében nem nagyon tud kijönni ebből a fizetésből.⁵¹

1945. július 28.

A mai nap legnehezebb problémája az osztálytörzs lónévjegyzéke volt. Bár az állatorvos és a fogatos tiszthelyettes helyszíni kiszállással már napok óta „egyeztetnek”, még mindig nem jó a névjegyzék...

1945. július 29.

Megszokott, csendes vasárnap... A tegnap este átvonult száraz vihar annyira lehűtötte a levegőt, hogy nappal is veszély nélkül lehet járni...

1945. július 30.

...A hadosztály utasítására az osztálynak 8 fogatot kell adnia a 6/2. kezelőoszlopnak Székesfehérvárra. Kissé nehezen értjük, mert éppen a fehérvári élelmezőoszlopnak kellene ellátnia bennünket, s nem igen kapunk onnan semmit. No talán most jobb sorsunk lesz!

Járműveink a nagy szárazságban annyira tönkrementek, hogy a minap egyiknek 3 kereke tört el 3 km-es úton. Sürgős bognármunkával igyekeznek most helyrehozni kocsijainkat.

1945. július 31.

...A leadott marhabőrökért kaptunk egy tímártól két kidolgozott bőrt, s így az annyira esedékes cipő- és bakancsjavításokat is megkezdhetjük. Egy kisebb kellemetlenség is történt: a gazdasági hivatalban levő talpból a cipészek távollétében ismeretlen tettesek egy jókora darabot levágtak és elvittek... Volt mit hallaniuk a mesterembereknek!

Újra kaptunk 300 000 pengőt, így sor kerül a legénységi családi pótlékok legalább egy részének kifizetésére.

1945. augusztus 4—5.

...Délelőtt a szokásos beszerzői és alosztályparancsnoki értekezlet volt, délután sem történt semmi különös... esemény.

Csendes volt a vasárnap is... Az ezredparancsnok pár napi szabadságra elutazott Budapestre, Hetey százados úr helyettesíti, így most „nagy fiúk” va-gyont: az ezredtörzstől is merünk kocsit kirendelni.

Délután moziba készült a személyi állomány nagy része: film volt is, csak a villanyáram szünetelt, így elmaradt ez a szórakozási lehetőség.

Este Alsóvasdinnyére voltunk hivatalosak az ászári cukorgyár munkásai által rendezett műsoros táncestélyre. A tiszti és a legénységi állomány szép számban képviselve volt. A műsor — kissé későn kezdődött — éjjel 1 óráig tartott. Ezután következett csak a tánc. A legénység ki is tartott híven egész virrada-

51 Az illetményekre vonatkozóan általában l.: Honv. Közl. 1945. 13. sz. 107. o.

tig. Italt is kaphattunk: sört. [Csak a történelmi hűség kedvéért jegyzem fel: 1 pohár sör ára 26 pengő volt.]

1945. augusztus 6.

...Hadosztályparancsra jelenteni kell a házhelyhez és földhöz juttatottak⁵² és hadisegélyben részesültek számát, a föld mennyiségét és a hadisegély összegét. Holnap estére futnak be a jelentések. Ám azokból az esetekből következ-
tetve, amit eddig hallottunk, nem hiszem, hogy nagy létszámot tudnánk jelen-
teni. Nem értjük meg ugyanis, hogy a most katonai szolgálatot teljesítőkkel
szemben miért éreztetik nagyon sok helyen — enyhén szólva — nemtetszé-
süket az otthoni polgári hatóságok. Ha jól emlékszünk, a földreform törvény-
ben első helyen állottak a földhöz juttatandók között azok, akik a fasiszmus
elleni háborúban részt vesznek. S most ilyeneket mondanak a legénységnek:
Minek kell még mindig katonáskodni! Jöjjön haza, majd akkor kap földet.
Mintha bizony a katonától függene, hogy leszereljenek.

Pénzért küldünk Fehérvárra két tisztet, várjuk, hogy hoznak-e valamit.

Az almásfüzitői őrség bevonultatására kiküldött Attila alhadnagy „emberte-
lenül” jött meg, mert a portyázó századnak egyelőre nincsenek emberei, akik-
kel leválthatná a mieinket. Most egy pár napig állandóan szaporodik a lét-
számunk, mert csak 11-én lehet szabadságra engedni a legénységet, hogy a
gazdasági hivatalnak megkönnyítsük az elszámolást.

1945. augusztus 10—12.

...Az ezredparancsnok visszaérkezett (szabadságról) és átvette a parancs-
nokságot... Császáron a szovjet parancsnokság átadja a lőszerraktár őrségét,
ehhez vezénylünk mi őrséget (hétfőn 13-án) reggelre. Jappán (sic!) letette a
fegyvert.

Vasárnap délelőtt érkezett a parancs, hogy a korábban jelzett és Szombat-
helyre kerülő karhatalmi szakaszt azonnal meg kell alakítani és már holnap
reggel jelentkeznie kell Gyulafirátóton. Ez persze lehetetlen. Elrendeltük, hogy
az egész szakasz holnap reggel 8-ra itt, Kisbéren álljon indulásra készen.

1945. augusztus 13.

...A ma érkezett hadosztályparancs és a Honvédségi Közlöny sok új intéz-
kedést hozott: újra felemelték az élelemadag-váltásot [nálunk napi 60, Pesten
90 pengő] és a dohányváltásot [egységesen !! napi 20 pengő]⁵³ folytatódnak az
igazolások⁵⁴ a hadosztálynál, újítás, hogy az igazolandónak nem kell szemé-
lyesen megjelenniük, csak ha külön behívják őket, kifizethető a ruházat és
felszerelési kártalanítás [április 1-től tisztelnél napi 20, tiszthelyetteseknél napi
10, honvédeknel napi 6 pengő].

1945. augusztus 15.

Eppen ebédhez készülődtünk, amikor megérkezett az új hadosztályparancs-
nok: Schultheisz Miksa vezérkari ezredes. Rövid megbeszélést folytatott az ez-
red- és osztályparancsnokkal. A szovjet parancsnokságra is ellátogatott, majd
távozott. Vele volt a hadosztály nevelőtisztje is, akivel a legutóbbi nevelői át-
helyezést tárgyaltuk meg. Módosítás: Bedő hadnagy lesz az ezred nevelőtisztje,

⁵² Magyar Közlöny, 1945. március 18.

⁵³ Honv. Közl. 1945. 13. sz. 107. o.

⁵⁴ A 6. hadosztály igazoló bizottságai Székesfehérvárott és Veszprémben működtek.

Tóth őrmester marad I. osztály nevelőtiszt, Kiss Imre őrzető marad a 2. üteg nevelője, Szabó Béla őrmestert helyezik át a gyalogsághoz.

Most kapta meg végre a legénység április 1-ig visszamenőleg a családi pótlékot és a ruhakoptatási díjat...

1945. augusztus 16.

...HM rendeletre a vasútbiztosítással foglalkozó azon honvédeknek, akik ténylegesen részt is vesznek a vasútbiztosításban, 800 kalóriás pótadag engedélyezhető.⁵⁵ Minthogy nálunk csaknem állandóan váltjuk az őrseget, úgy oldottuk meg, hogy az 50%-nak kijáró pótlékot az egész legénység — a pótkenyeret is — kapja.

...Megjelent a ruházati és személyi felszerelési cikkek áráiról szóló rendelkezés: egy legénységi köpeny 7000, egy lovagló csizma 14 000, egy pár bakancs 4500 pengő...⁵⁶

1945. augusztus 18.

Ma tettük parancsba a fafuvarozásra vonatkozó intézkedéseinket: ha addig megjön a kereskedők engedélye a szállításra, akkor 22-én nekikezdünk.

Erdekes leszerelés volt ma: még ezelőtt egy hónappal a pécsi kiegészítő parancsnokság kérte egy őrzető leszerelését. Azt válaszoltuk, hogy amennyiben pótlást küld helyette, leszereljük. Küldött, leszereltük.

Este Ilona nappal egybekötött évfordulót ültek a hivatásos tisztek, kiegészítő egy búcsúzó segédttiszttel [a napló írójával]... Kedves, szép ünnepélyes este volt, a jó kedv sem hiányzott.

1945. augusztus 21.

A fafuvarozást még nem kezdtük meg, mert a vállalkozó nem rendelte meg pontos időre a vasúti kocsikat. Este az erdész közölte, hogy megvannak a kocsik, így holnap reggel megindul a munka.

1945. augusztus 22.

Megindult végre a fafuvarozás... Megtörtént az osztályparancsnokság átadása. ...Megköszönöm mindenkinek a hozzám való jóságát, hogy itt igazán úgy érezhettem magam, mintha testvérek között lettem volna. Köszönöm előljáróimnak hozzám való jóindulatukat, segítőtársaimnak, hogy igyekeztek támogatni az elvégzendő munkában. Egyben bocsánatot is kérek mindenkitől, ha akaratlan, vagy anélkül megbántottam volna valakit.

Finis est rei, gloria Dei!

1945. augusztus 23.

A mai nappal átvettem a segédttiszti széket Nagy Ernő tartalékos hadnagytól. Elődöm munkásságáért ezredparancsnoki dicséretben részesült. Mindannyian nagyon sajnáljuk, hogy eltávozott közülünk, mert szerettük...

1945. augusztus 24—25.

...A már régebben benyújtott nyilatkozatokról, amelyekben a tisztí beosztásúak eddigi katonai szolgálatukról, fogságba esésükről és egyéb személyi adataikról adtak leírást, még egy másolati példányt kellett benyújtani a hadosztályhoz.

⁵⁵ Honv. Közl. 1945. 12. sz. 98. o.

⁵⁶ Az erre vonatkozó 16 206/Agi — 1945. sz. körrendeletet 1.: Honv. Közl. 1945. 13. sz. 104—105. o.

1945. augusztus 26.

...10 órakor Hetey százados... tisztí és tiszthelyettesi gyűlést tartott, ahol tolmácsolta a kommunista párt meghívását a délutáni nagygyűlésre.

Az osztályparancsnok szigorú intézkedést léptetett életbe az ittasság megszüntetésére, illetve az italozók megbüntetésére.

1945. augusztus 27—29.

Reggel Mező Pál hadnagy útnak indult Székesfehérvárra pénzvételzés végett... sajnos üres kézzel jött vissza, mert a hadosztály is csak most ment Pestre pénzért, így szombaton újra megy.

A hadosztály intézkedése értelmében helyzetjelentést készítünk az alakulatokról és kikülönített részeiről vázlatban és jelentés formájában is.

1945. augusztus 30.

...A legénység egyelőre nem kap ruhakoptatást: még szerencse, hogy az eddigi felszámoltakat nem kell visszafizetni!

1945. augusztus 31.

Két hadosztályparancsból kétoldalas osztályparancs lett. Mező hadnagy holnap újra Székesfehérvárra megy pénzért, talán most nagyobb sikerrel, mint (előzőleg).

1945. szeptember 1.

...Mező hadnagy hozott ugyan pénzt, de oly keveset, hogy kedden újra megy vételezni.

A fizetésemelés nagy izgalmat váltott ki. A gazdasági hivatal még nem kapta meg az új listát, így... a régi szerint fizet.

A fafuvarozás nagyjából véget ért.

1945. szeptember 2.

Igen mozgalmas vasárnap délelőtt volt: az osztályparancsnok általános ellenőrzést hajtott végre — sűrű (ledorongolások) kíséretében.

Holnap az egész ezred képviselőjében nagy kocsikaraván indul Veszprémbetengeri és burgonya szállításra.

A délután a szokásos szórakozásokkal telt el.

1945. szeptember 3.

Útnak indult a veszprémi vételező társaság. Holnapután egy másik (csoport) Székesfehérvárra indul ágyneműért. Ezek a kocsik egyúttal műszaki anyagot adnak le a 17. gyalogezrednél...

1945. szeptember 6.

Ma kihírdettük az árverést az összes környező falvakban: 7 ló, 1 szamár és 1 ökör kerül árverésre.

1945. szeptember 7.

Megérkezett az ágynemű, délután szétosztjuk. Nagyobb mennyiségű lótápot, gyümölcsízt, folyékony szappant és más anyagot lehet felvételezni — hozták a hírt.

A téli szénaszükséglet-biztosítására Csór község határában a hadosztály alakulatai kaszálást vállaltak. Az osztály 16 fővel vesz részt...

Este váratlanul megérkezett a hadosztály fúvózenekara, holnap érkeznek a propaganda osztály tagjai is, akik vasárnap előadást tartanak.

1945. szeptember 8.

Folynak az előkészületek az ünnepség megrendezésére. A nevelő gárda teljes létszámban sürgölődik.

A hadosztály zenekara népes hallgatóság előtt délben térzenét adott...

1945. szeptember 9.

Lázás készülődéssel telt el a délelőtt. Ráadásul ma 10 órakor volt az árverés is. Nagyon sokan jelentek meg, így jó árat sikerült elérni.

Délután $\frac{1}{2}$ 5-kor kezdődött az előadás. A szovjet parancsnokság is képviseltette magát. Változatos és ügyes összeállítású műsorszámokat láttunk és hallottunk. (Műsört mellékelem a naplóban.)

A műsor után a kastély halljában reggelig tartó tánc volt...

1945. szeptember 10.

...Reggel Mező Pál hadnagy és Attl Tibor alhadnagy pénzfelvételezés céljából elindultak Székesfehérvárra. Velük indult útnak a kaszáló különítmény is. Az új leszerelők és a szabadságon levők miatt is nagyon megcsappant az alosztályok létszáma. Több kirendelés történt, ami nagy gondot okozott a kevés ember miatt.

1945. szeptember 17.

...Délután magas rangú szovjet tiszt, vezérezredes, nagy kísérettel, látogatta meg alakulatunkat. A tábornok valószínűleg lőügyi szakértő lehetett, vizsgálata ugyanis kizárólag a lovakra irányult, különös tekintettel a ménesbeli lovakra. A vezérezredesnek a tapasztalt rendre és fegyelemre vonatkozó elismerését a mai ezredparancsban olvashatjuk.

1945. szeptember 18—20.

Délután 6 kocsiból álló oszlop indult Székesfehérvárra lótápért. Az árverésből kifolyólag tegnap megjött az utolsó csere-marha is, befejeződött az ezzel kapcsolatos munka.

Hadosztályparancsra pénzért mentünk Székesfehérvárra.

Fertőtlenítő és fürdő létesítésére kaptunk parancsot.

A körletnek téli szállásra való előkészítésére cserepet szállítottunk napokon keresztül. Az ablakkeretek elkészültek. Villanyégőkkel is felszereltük a legfontosabb helyiségeket.

...Holnap közmunkára vezényelték a tiszteket és tiszthelyetteseket.

1945. szeptember 25.⁵⁷

Kisberről minden valószínűség szerint kiköltözünk, mivel ide szovjet csapatok jönnek. Az ezred- és osztálytörzs Ászár községbe, míg a két üteg Vérteskethelyen készíti elő szállásokat. Nem mindenki örül a változásnak, de azért jó a hangulat.

57 Szeptember 21—24 között a naplót nem vezették.

1945. október 1. (Ászár)

Megkezdődött a normális élet. Fogatkirendelések, körletcsinosítás stb... Pénz már szeptember 20. óta nincs, mindenki izgatottan várja, mit hoz a szerda, ekkorra ígérték ugyanis a pénzt.

1945. október 3.

...Első vitadélután tiszték és tiszthelyettesek részére. Az érdeklődés nem túlságosan nagy, jórészt Becskeházy Csaba hadnagy és az ezred nevelőtisztje, Bedő Mihály (hadnagy) hadakozik... A holt napi kocsikirendelések... sokakat izgatnak. Tehát a vitát bezártuk.

1945. október 4.

Fogatokat indítottunk útnak Székesfehérvárra élelemfelvételezésre... A hadipénztártól még mindig nem kaptunk pénzt. Ha így megy, lassan senkinek sem lesz már pénze. Ezért késik az étkezde felállítása is, pedig már igen sokat éhezünk, ha mind igaz, amit egyesek mesélnek.

1945. október 5.

Az új ezredparancsnok, Szücs István ezredes megérkezett, tehát rövidesen átveszi az ezredparancsnokságot. Hetey százados így megszabadul az ezredparancsnoki beosztásától és most már (ismét) osztályparancsnok lesz. Eddig ugyanis ezred-, osztály- és sokszor alosztályparancsnok is volt, sőt még a gazdasági hivatalt is „megugratta”.

1945. október 9.

Hetey százados a hadosztályparancsnokságra indult.

Igen sok fogat- és lóigénylés van. Az őszi vetés, a gazdasági munka erőteljesen megindult. Sajnos, nem tudunk elegendő lovat és fogatot kiadni. Ma újságot is olvastunk, ezután minden nap megtehetjük, itt helyben. A „Kis Újságot” olvassuk... a választások eredményeit. Mint mindig, egyeseknek most is lóg az orra, mások örülnek. Hiába, mindenkit nem lehet kielégíteni.

1945. október 10.

Fogatainkat mind kiadtuk. Csak a szolgálat maradt a laktanyában. A nevelőóra és a vitadélután — a nevelők szolgálati útja miatt — elmaradt. Ma vártuk haza Szücs István ezredes és Hetey Sándor százados urakat a hadosztálytól.

1945. október 13.

A fő program a fogatkirendelések megszervezése: Székesfehérvárra vételezés, szerszámfa-fuvarozás, a pékek részére fafuvarozás, szénszállítás, tégláért stb. stb. Az anyagi értekezlet elmaradt.

Az osztályparancsnok az ezredes úrral a szovjet Hősi Emlékmű felavatására volt hivatalos... Az ütegek teljes létszámmal bejöttek az anyagi értekezletre... Szidták is a segéd tisztet, miért nem értesítette őket az értekezlet elmaradásáról. Most az egyszer pechük volt: miért indultak el pontosan, ha ugyanis egy kicsit késnek, otthon éri őket a távmondát.

1945. október 15.

Az ezredparancsnok ma az ezred- és az osztálytörzset látogatta meg a ló-

szemlével kapcsolatban. Az ezredtörzs kicsit késve és hiányosan jelent meg, meg is kapták érte a (ledorongálást), sőt a dolognak folytatása is lesz.

1945. október 16.

Ma Vérteskethelyen és Császáron volt ezredparancsnoki szemle — lószemlével egybekötve. Fogatokat rendeltünk ki a pártok részére, akik mezőgazdasági munkára fogják továbbadni. Felvételező kocsijaink Fehérvárról hazaérkeztek. Többek között cigarettát is hoztak. Rádióból és újságból tudjuk, hogy a fizetések 100%-kal ismét emelték. Nem tudjuk, örülünk-e neki, vagy nem. Semmi esetre sem megnyugtató, mert az árak valószínűleg 200%-kal fognak emelkedni. Ma 90 pengő egy doboz gyufa, egy csomag cigarettapapír 120 pengő. A szabók szerint egy gombolyag cérna 300 ezer pengő. Nem is hasonlítom össze a régi árakkal. Honvéd étkezdénk talán megindul, mindenesetre megint közelebb vagyunk hozzá egy lépéssel. Melegh főtörzsőrmester ugyanis hazaérkezett elég tekintélyes mennyiségű élelmiszerrel.

1945. október 17.

... Normális keretek között folyik a munka. A gazdasági hivatal raktárában munkánk, főleg lovaink munkája (eredményeként) rengeteg áru van. Téli élelmiszerünk jórészt biztosítva van. A hadosztály nevelőtisztje, Szeremley százados ma megérkezett, este előadást tart, (amit vita követ).

... 3 órakor megérkeztek a külső tagok is... A vitaest nagyon jól sikerült, az ezredparancsnok is jelen volt... A hadosztály nevelőtisztje hosszan vázolta a nevelőtiszt intézmény célját, (eddig eredményeit és hibáit), majd hozzászólásokat kért. Az is akadt bőven. Sok érdekes dolgot tárgyaltunk meg, végül a nevelőtiszt kifejezte megalégedését a vita során elhangzott komoly kérdésekért és véleményekért. Megjegyezte, hogy az egyik alakulatnál, ahol legutóbb jártak, úgyszólván senki nem mert a dolgokhoz hozzászólni. Úgy látszik, a tüzerek a vitában is vezetnek.

1945. október 18.

Fogataink szinte kivétel nélkül kint dolgoznak: szenet és tüzifát fuvaroznak... Igen sok a fogatigénylés az alosztályoknál is. Ha az alosztályparancsnok ügyes, akkor nagyon komoly értékeket hozhat össze, tekintettel a nagy fuvarkeresletre. Természetesen a... „feketetés” szigorúan tilos!

1945. október 19.

... Délután nevelőóra volt. Egy, a hadosztálytól kiküldött bajtárs tartott előadást, majd vita következett...

1945. október 20—24.

Délutánra vitát terveztünk, de helyette a propaganda szakasz fogadtatását és műsorát beszéltük meg. Bedő hadnagy, az ezred nevelőtisztje könyveket adott ki; a legközelebbi nevelőórán kell róluk beszámolni.

1945. október 25—26.

Ma az útegeknél volt lószemle... Az ászári alosztálynál teljes a munka: egy fogatunk sincs idehaza.

Lassan megindul a kiképzés is. Egyelőre ugyan mindenütt csak az előkészítés folyik, de ha a mezőgazdasági és a fuvarozási munkák csökkennek, a lőkiképzés is megindul. Mégis csak jó üzlet volt a kápolnásnyéki vasútállomásról be-

hozott mezőgazdasági traktor, 40 q gabonát kerestünk. Holnap (27-én) már be is hordjuk Hántáról.

Ma (26-án) délután nevelőóra volt. Este tudtam meg, hogy a Vérteskethelyen és Császáron vendégszereplő propaganda szakasz technikai okok miatt nem jön hozzánk. Pedig jó lett volna, mivel Bedő hadnagy az ünnepély és a táncmulatság céljaira már lekötött 500 liter bort. Így most már nem vásárolhatjuk meg!

1945. október 28.

Vasárnap Etén felavattuk a Hősi Emlékművet. Ete község emelte a szovjet hősi halottak (emlékére). Tiszti, tiszthelyettesi és legénységi küldöttség (vett részt az avatóünnepségen). Több beszéd hangzott el a szovjet parancsnokság és különböző pártok részéről... Az ünnepség a késő esti órákban, igen jó hangulatban, ért véget.

1945. november 5.⁵⁸

Vasárnap. Visszaérkeztem a budapesti bevásárló utamról. Sikerült a honvéd étkezde és az irodák részére egyet-mást beszerezni potom négyszáz egynéhány ezer pengőért. A drágaság óriási méretű. Egy 20 literes lábas 104 ezer pengő. A papírnak is óriási ára van.

Honvéd étkezdénk most már napokon belül megindulhat. A „kinnkoplalók” bizonyára már örömmel várják.

1945. november 6.

...Rengeteg a ló- és fogatigénylő. Sajnos, mindenkit kielégíteni nem tudunk. Igyekszünk azonban mindenkit támogatni, tekintettel az országos érdekekre. Egyébként már kora délelőtt hírt kaptunk arról, hogy holnap a szovjet parancsnokság a proletárforradalom 28. évfordulóját megünnepli Kisbéren, ahol mi is lovas és gyalog díszszakasszal képviseltetjük magunkat.

Délután erre vonatkozólag az ezredes úr megbeszélést tartott az ezredparancsnokságon. Megjelentek a II. osztály képviselői is. A szovjet parancsnokság felkérésére az ezred- és az osztályparancsnok személyesen viszi ki a meghívókat a közeli cukorgyárba. A meghívó szerint az ünnepség után tánc reggelig.

1945. november 7.

Minden jel arra mutat, hogy az osztály és az ezred ki akarja vágni a rezet a mai ünnepségen.

Egy órával korábban volt az ébresztő. Lovas díszszakaszunk és gyalogszakaszunk az ezredparancsnokság előtt gyülekezett. Igen jól mutattak.

A felvonulás és dízsmenet osztatlan tetszést aratott mind szovjet, mind magyar részről. Jól is néztek ki válogatott lovasaink, de gyalogszakaszunk is.

A lovasszakaszt Szücs ezredes úr vezette, a gyalogszakaszt Simon százados úr lovon. Volt taps bőven. Az ünnepség után ebéd, majd tánc következett a szovjet parancsnokság helyiségében. A társaság — jó hangulatban — az esti órákban oszlott szét.

1945. november 10.

A mai anyagi értekezlet napirendjén a honvéd étkezde, a beszerzők beszá-

58 Október 29 — november 4. között a naplót nem vezették.

molója, a tejellátás, (élelmezési ügyek), a leszerelés és az őrséggel kapcsolatos kérdések szerepeltek.

Pénzfelvételezésre szeretnék valakit útnak indítani, azonban nincs vonat. Valami alkalmi járművet veszünk majd igénybe.

Délután fürdés, tisztálkodás a legénység körében. Nagyon népszerű a fürdőszoba. Igen sokan lubickolnak benne.

1945. november 11.

...A hadosztályparancsnokságtól még mindig nem érkeztek meg a parancsnoki értekezlet tagjai, pedig új tehergépkocsikon indultak útnak, amit itt szerztünk a Németországból visszatértektől. Remélhetőleg nálunk is marad a gépkocsi. Estére mégis megjöttek. Holnap majd megtudjuk az érdekességeket.

1945. november 13.

Ősi tűzér szokás szerint szent Borbála⁵⁹ nevében (kezdem el) e napló folytatását, és büszkeséggel tölt el az a tudat, hogy e napló folytatója „remek írásom” ellenére pont én lehetek. Időm ugyan még nem igen volt, hogy végigolvassam eme történelmi sorokat, de minden nap szakítok magamnak egy kis időt a folytatásra. A napló elejét olvasgatva rájöttem, hogy valóban egy kis mértékben történetíró vagyok, amikor kezembe veszem a tollat, hogy e naplót vezesse.

Az első napom nagy eseménye a vitadélután volt, amely — sajnos, korábban el kellett mennem — nevelőtisztünk „vereségével” végződött, de sok esetben igaza volt és jól világította meg a felmerülő kérdéseket a Szovjetunió Alkotmányával, népeinek életkörülményeivel és természetével kapcsolatban. Este az ezred- és az osztályparancsnokot egy szovjet ezredes hívatta, aki a Szövetséges Ellenőrző Bizottság tagjaként véleményt nyilvánított, vagyis a két hadosztály szellemét párhuzamba állította és a 6. hadosztályét találta jobbnak.

1945. november 23—25.

...Megérkezett Budapestről Attl alhadnagy bajtárs s rögtön hozzáfogott (a) „Borbála” rendezésének. A tekercs⁶⁰ itt születik mellettem, nagyszerűnek ígérkezik...

1945. november 26—28.

Javában készül a Borbála-tekercs. Attl alhadnagy bajtárs már megismertetett egy-két részletével... A gazdasági hivatal főnöke elutazott Almádiba országos járművel. Nem valami kellemes utazás, de legalább a kocsi mindig megy, de a vonat 1—2 napot is állni szokott. A gazdasági hivatal főnöke most Mező Pál hadnagy bajtárs.

...Szinte a késő éjszakába nyúló beszélgetések folynak a közelgő „Borbáláról”. Sajnos, még problémák vannak: nincs megfelelő helyiség, a meghívók sem mentek még ki. Na de mindez nem számít, a „Borbála” mégis remekül fog sikerülni...

Ma az utolsó nap (28-a), hogy e naplót írom, mert átadom Juhász Dániel hadnagy bajtársnak, aki az új segédtsízt. Bizonyára örül ez a napló is, hogy megvált az én csúnya írásomtól, és szebb betűkkel folytatódik...

⁵⁹ A tűzereknek évszázadok óta „védőszentje”. A vallási jelleg nélküli ünnepséget évenként, december 4-én tartják. Ezzel kapcsolatban l.: Honvéd Híradó, 1945. 18—19. sz. 10. o. és 1946. 16. sz. 4. o.

⁶⁰ A Borbála-napi ünnepségen olvassák fel; az osztálynak és tagjainak életével, tevékenységével foglalkozó humoros írás.

1945. november 30.

Nekem újdonság, de szintén „Borbála” nevében kezdem e napló vezetését. Elődöm, Karlóczy Győző hadnagy, az osztálytörzs segédtsíjtje volt. Bízom abban, hogy lesz elég erőm és tudásom az új munkakörrel járó feladatok megoldásához...

1945. december 1.

Mindenütt örömtől csillogó szemű, mosolygós tüzéarcot látunk. Boldogok, mert most fogjuk megtartani a nagy Borbála-ünnepet.

Magam is nagyon féltettem az ülőrészetet az avatástól. Forster hadnagy bajtárs az őrségnek osztja majd szét a Borbála-csomagokat.

A mai tisztí gyűlésen tapasztaltam, hogy vannak az osztálynál élelmes emberek. Egyikük a Borbála-napon — úgy látszik — sokat akart enni, és igényes is, mert erre a célra egy ökröt talált löni — úgy kell neki!

1945. december 3.

Ma reggel $\frac{1}{2}9$ -kor az osztálytörzs az iroda előtt sorakozott. Utolsó Borbála-próba, mert holnap lesz a nagy ünnepély.

1945. december 4.

Elérkezett a nagy nap...

Délelőtt templomozás és a terem végső rendezése folyt. A vendégek egyre gyülekeztek, majd megkezdődött az ebéd. A kisbéri szovjet parancsnokságról több ezredes is jelen volt.

Az ebéd után megkezdődött a műsor: mindenekelőtt Szücs István ezredes, az ezredparancsnok üdvözölte a meghívott vendégeket. Utána Zalavári szakaszvezető és Mossányi tizedes szavalata hangzott el. Ezután következett a nap fénypontja: Attl alhadnagy bajtárs felolvasta a Borbála-tekerceset — nagy tetszésnyilvánítás kíséretében.

Ezt követően felavatták a tüzérek: többek között engem is. Elverték az ülőrészetet... A műsor után következett a fiatalok kedvenc szórakozása, a tánc...

1946. január 1.⁶¹

Az újesztendő első napja a jókívánságok tolmácsolása jegyében zajlott le. Általában mindenki kissé mámoros hangulatban volt és igyekezett eltűnni, hogy a szilveszter éjszakai fáradalmait kipihenje.

1946. január 2.

Újból megindult a szokásos osztályélet. A 2. ütegnél ismét összetörte magát egy ló, de reméljük, nem lesz semmi baja.

1946. január 3.

A mai nap szenzációja egy távmondat, melyben a nyugaton járt, illetőleg angolszász fogságban volt tisztekre és tiszthelyettesekre történik igen sürgős intézkedés.

E szerint minden ilyen tiszthelyettest azonnal útnak kell indítani az illető kiegészítő parancsnokságához. Valószínű, hogy tartalék viszonyba fognak ke-

⁶¹ December 6-tól 31-ig a naplót nem vezették.

rülni. A tiszteket egyelőre csak jelenteni kell. Sok bajtársat érint a dolog, de hiába, a parancsot végre kell hajtani.

1946. január 4.

Szinte az egész nap azzal telt el, hogy a „nyugatosok” listáit állítottuk össze. Az utasítás nem egészen világos és egyértelmű. Várjuk az ezredparancsnokot, ő bizonyára tud majd bővebbet mondani, hiszen Pesten volt. Mindenesetre egy ideiglenes névjegyzéket elküldtünk a hadosztályra. Ez azonban még kiegészítésre szorul.

1946. január 6.

Lóárverés volt a gazdasági hivatal udvarán. Igen nagy érdeklődéssel. 3 lovat árvereztünk el vágóállat ellenében.

Az Elektromos Művek megbízottai igen jó javító anyagot, szeget, abroncsvasat és szerszámokat ajánlottak fel fafuvarozás ellenében. Az üzletet megkötöttük velük. Igen nagy baj, hogy az ilyen üzletek megkötése után áldomást nem tudunk tartani, mivel az osztályirodának nincs reprezentációs pálinkája.

1946. január 8.

Parancsot kaptunk rá, hogy a nagybéri lőszerraktárból lőszert és robbanóanyagot szállítsunk Csepelre Weiss Manfréd RT-be. A szovjet őrség azonban orosz nyelvű parancs, illetve szovjet parancsnoksági utasítás nélkül természetesen egy rossz gyalogsági lőszert sem ad ki.

1946. január 9.

Az osztályparancsnok ma Peér és Mezőörs községekre indult, hogy az árverésen cserébe kapott vágóállatokat átvegye. Vele megy: Mező hadnagy, Sütő törzsőrmester és Csertői főtörzsőrmester. Kíváncsian várjuk, mit hoznak? Este meg is tudtuk: útjuk igen jó eredménnyel zárult, jó ellátásban volt részük, ezt onnan tudom, hogy Mező hadnagy négy hatalmas szelet sonkát hozott haza ajándékba.

1946. január 10.

Tolnatamásiba indítottunk fogatokat zab felvételezésére, Mazug törzsőrmester vezetésével. Tolnatamásiból vagonban jön a zab és az ászári cukorgyárba fogják betolni. Természetesen őrséget is vezénylünk mellé. Ma kell megérkeznie az első „elektromos vasszállítmánynak”. Tekintettel arra, hogy a pesti Duna-hidakat elvitte a jég, nemigen fognak befutni.

1946. január 14.

Általános leszerelési intézkedés jön az 1921. évfolyamig bezárólag különböző megkötésekkel. Nagy az érdeklődés a legénység körében, bár azt hiszem, lesz egy kis csalódás is.

1946. január 17.

Úgy látszik, a II. osztály kenyér nélkül él, mert nem küldik a pékek részére a fát. Most kitolunk velük; adunk fát a sütéshez, de kenyeret addig nem, ameddig fát nem küldenek.

Újabb 6 kocsiszenet kapunk a kisbéri állomásfőnökségtől. Budai szakaszvezető a részlegparancsnok. Az osztályparancsnok megy Mezőörsre, így Mező

hadnagy csizmája kevesebbet kopik. Nyugodtan nyomozhat az elveszett bika-borjú bőre és az éjszaka eltűnt 3 zsák zab után.

1946. január 18.

Az „elektromos” vasszállítmány megérkezett Bakonyszombathelyre. Rögtön fogatokat küldtünk érte, nehogy az is eltűnjön.

Az állami ménesbirtokról voltak itt megbízottak, akik a gondjainkra bízott csikókat szemlélték meg.

1946. január 19.

Az első napi esemény az anyagi értekezlet: létszámcsökkentéssel kapcsolatos összevonások, patkóvas elosztás, Borbálával kapcsolatos evőeszközhiány pénzbeni elintézése. Kívánság: a reggeli $\frac{1}{2}$ 8-kor legyen.

A hadosztály vezérkari főnöke... és nevelőtisztje szemlére várható. Hajtókocsi ment eléjük...

1946. január 20.

Szemle zajlott le anyagi és személyi vonalon. Egyeseknek megjött a ruha-kiutalása. A nyugatosokról nem hoztak újabb híreket. Ma parancsot nem adtunk ki...

1946. január 21.

Tiszti gyűlés volt. Az ezredparancsnok elmondta észrevételeit a tisztikar jellemére, viselkedésére és kötelességtudására vonatkozóan. Megtárgyaltuk a nyugatosok dolgát is. Ezt követően estig anyagi értekezlet volt. Egyébként igen síkos az út...

1946. január 22.

...20 db villanyégő érkezett, nagy a harc érte. Dicséretet kaptak a szemlén jól szerepeltek és a vérteskethelyi üteg a tűzoltásért.

Nem tényleges viszonyba került több tiszthelyettes... A műhely és a gazdasági hivatal majdnem üresen maradt...

1946. január 23—24.

...A gazdasági hivatal és a műhely tovább működik. Holnap rovancs lesz az ütegnél. Ma a II. osztálytörzsnél folyik. A lótáp fogytán van. Az elektromosoknak tovább végezzük a fuvarozást. Kapunk érte valamit.

Az ütegnél ma (24-én) megkezdődött a rovancsolás... Leszerelés kezdődik, sok a kimutatás. Vajon mikor jönnek az újoncok?... Cifra őrmester — nagy meglepetésre — egészségügyi tiszthelyettesi helyre került. Este zab érkezett, egy vagonnal...

1946. január 25.⁶²

A zabot befuvaroztuk. Sztehlo főhadnagy bajtárs átveszi a segédtszti helyet. Megyek a nyilvántartóba. Csaba megjött Fehérvárról és hozta az egység-csomagokat...

⁶² E naptól kezdve a napló folytatása végleg megszűnt. Ez összefüggésben lehet a 6. hadosztály átszervezésével.